

**Hibru
Hibruhündi
an+hondümbo-r+ihindendeimb+i+mbo
pas sürü pap+marand+**

*God ai ahanti n̄imorindi süngu sihefimbo
hoafimayu*

¹ Horombo God ai afindimbo afındı moatkunı süngure haya sihefi amoao mami ranaheimbo ahanti hoafı hoafiyomo-rundeimbı-yomondı yafambe süngure haya hoafiyundürı marandi.

² Nga asu hapondanı bıdıfranı si ndanambe-anı God ai ahanti N̄imorindi yafambe süngure haya hoafiyumunımboani. N̄imorindi sünguyu God ai muñguambo moatkunı sünü hıfı ra naftımarandi. Ranıyu asu ai N̄imorımboya, ai muñguambo moatkunı ra ahanti yanğırımbeyowamboane yahuhaya kafoarırı hıñıñgımarırı.

³ Ranani asu N̄imori ranai God ahanti si adükarı ranambe himboamupui-randeimb-ani. Ranani asu ai Afındandı fi wusındamündümbo nou anüngu. Ranane asu ahanti hoafındı ngınındı ranambo muñgu moatkunı ra kıkıhamındı anıingo. Ranane asu sihefi moaruwai hohoanımo foaføfembo ratüpürü ra moendire haya süngunambo hafu Bogorı Hondundi warı hondü waranı bogorı hondümbofi mamaru.

*N̄imori ai sünambeahındı nendi
ŋasündeamboani*

4 Godindì Nîmorî ai adükariimbofi tüküfiyuane asu sünambeahindì nendì ai ranî hoarehî tükümefundì. Mami yare ra nou-ane Ape God ai ahambo ‘Wandî Nîmorî’ yahu dükarirûhi adükari ndürî ra sagadowohü asu sünambeahindì nendambo ndürî akidou masagapuri.

5 Nga God ai mami-simboani moai sünambeahindì nendì ranahamumbo mamimbo amboani hoafiyuhuya,

“Hapo ro sahea, ‘Seana wandî nîmor-anafî,
 n̄ga haponda ro sîhafî Apembo-
 yaheamboanahî,’ asahi, *Buk Song
 2:7*

yahu. Asu asükai moai sünambeahindì nendì mamimbo yahuya,

“Ro ahandî afindindamboyahi,
 n̄ga asu ai-amboani wandî nîmorindümbui,”
2 Samuel 7:14

yahu. **6** Nga ndeara ai ahandî amoñgo nîmorî mami hifina koafœfimbo yahuhaya hohoanîmoyuhü nîmarümbo, asu ai mami yare hoafiyuhü yahuya,

“Munjuambo sünambeahindì nendì ranî amboani moani ahambo yangir-anîmbo ho-
 hoanîmo-ndîmondowohü, ‘Ai yangir-ani
 adükaryu,’ mbisimo,” *Io 32:43*

mehu. **7** Hoafî nda ndahuraiyo ai sünambeahindì nendambo yare hoafiyuhü yahuya,

“Aiana sünambeahindì nendambo werî nahurai
 nafîrapurûhi,
 asu ahandî ratüpuriyomo-rundeimbî rana-
 hamumbo hai imami nahurai nafîrapuri-

randeimb-anemo,”

104:4

Buk Song

mehu. ⁸ Ngə ahandi Nimorı ranahambo God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“O God, sīhafı ḥgınındı hifandarandı ranana koadürümbo-koadürümbo hohane,

Se sīhafı nendı ranaheimbo mbumundi ho-hoanımo süngu anandı hifandırändürü arandı.

⁹ Seana nıne-moatükuni mbumundayo ranahambo yafohorowandühanaftı, ngə asu nıne-moatükuni farıfarümbayo ranahambo yiboaruko-rowandühanaftı.

Ranımbo-hündamboyo sīhafı God ranai Adükariimbore dıbonıyunıñı hıñıñgımareanına hıhıfı-hıhıfayafı, sapo sīhafı wandafı mamımbo yahurai hıhıfı-hıhıfı segopurıkoate-a,” *Buk Song 45:6-7*

mehu. ¹⁰ Ai asükaiyu Nimorımbo yare hoafiyuhü yahuya,

“O Adükari, horombo bıdıfıranı hondü se hıfı nafirı mbura asu sīhafı warınambo nımoamo sünü ra naftımarandı.

¹¹ Ranı-moatükuni ranai ana awandıhoemboe, ngə seana moanı rando yahurai yanrıri nımboamboyafı.

Ranı-moatükuni ranai ana munjuambo sapo hoearı rawefeyo nou yahurai wonımbındımboe.

¹² Asu se warambeimbı hoearı momondefeyo nou rando ranı-moatükuni ra momondo-wamboyafı.

Asu se randowandani
 ran-i-moatükun-i ranai nindou hoear-i
 ńgorü güdeandani ńgorü hímboayu nou
 randifemboe.

Asu seana ńgiri ńgorüpoani findaf-i,
 ńga moan-i koadürümbo-koadürümbo yahu-
 rai yangiri nimbafimboanaf-i,” *Buk Song*
 102:25-27

mehu. ¹³ Nga God ai moai sünambeahindi nendambo mamimbo amboan-i yare hoafiyuhüya,
 “Wand-i war-i hondü waran-i se nımarif-i,
 ńga rananımbo asu süngeunambo sıhaf-i
 hürütümb-i nindou ranaheimbo sıhaf-i
 yirümbo hoareh-i hınıngindıheandüran-i,
 asu se yir-i pühindaf-i nımandif-i,” *Buk Song*
 110:1

yahu. ¹⁴ Sünambeahindi nend-i ra asu nıinemoa? Aiana Godindi dıborihindi nend-anemo. Aiana Godindi ratüpuri ratüpuriyomo-rundeimb-i yangır-anemo, asu ai koamarıhepur-anemo sapo nindou aboedambofe-ndürimboayu ranaheimbo farıhefe-ndürimbohunda.

2

Nindoumbo aboedambofe ranana adükari hamind-anę

¹ Ranımboane awi sıhiri moan-i nıne hoaf-i himborımayef-i ra ńginindi saf-i kıkıhindi-humındef-i hohu ranahambo süngeundi-humboane. Rananımbo asu sıhiri ńgiri ran-i-moatükun-i ranahambo gübüsüoadı-hundühi funındıhehundi. ² Horombo God ai sünambeahindi nend-i-yomondı yafambe süngeure ahıñümb-i hoaf-i hoafiyumbühundi

ŋgiñindî menjoro ranahambo anihondümbo-femboane. Nga asu nindou düdi ai süngefekoate-ayu-ane asu himborkoate-ayu-ane ranana nindou ranai nîne-moatükunt moaruwai ramareandi sîmogodühi tîñirifombü hohoanîmo masahümündi. ³ Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu adükari hamindî aboedambofe-mayo ra sîhîri himborînedefühi gîgîrana-mboefeyo ana, ra asu nüngundihi mafeboehua? Sapo Adükari ai ahandîhoariyu aboedambofe hohoanîmo ranahambo weanjurühi hondü wataporîmbo-marand-ane. Ranîyo asu nindou dîdiyei himborî-mayeî ranai ranana yîhoefîmbo anihond-anesî masei. ⁴ Mamî yare God ai ahandî aboedambofe hohoanîmo anihond-anesî yaho hoafî ra ahei fihi tûre haya adükari ñgiñindî moatükunt, asu hepünüfeimbi moatükunt afîndî ranambo ahei hoafî ra anihond-ane yahu nafuimemuni. Ranîyu asükaiyu Yifiafî Aboedîndî ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo ñgiñindî ra moani ahandî hohoanîmonambo yangîri naftoramündî yîbobo-mareandüri. Asu ranîmbo-hündambo-anîmbo sîhîri gîgîrana-mbofepoant, nga himborayehî ra kîkîhîsafî-yîmîndîmboane.

Aboedambofe-rambo Nindou bogori

⁵ Sîmborî nîngo hohoanîmo tüküfemboayo ranahambo wataporîmbo-arîhundî ra God ai moai sünambéahîndî nendî bogorîmbofe hîfandîyo nîngombo dîbonîyu hînîngîreapuri, nga wanî. Nga nindoumboyu ramareandi.

- 6** Refembo-mayoyosi, ḥga asu Godindī bukambe ḥgorü-kimī yare hoafiyowohü yahoya,
“Nindou ai sīhafī hīmboahü nīnea,
    asu God se ranaheimbo hohoanīmoyafai?
Nindou nīmorī ranai nīnī-moatükunī-mayeī-
    amboyafī
    se ranaheimbo dīdīboado-rowandürī
        hafarand-a?
- 7** Sapo se nindou aheimbo moani bodifombo
    sūnambeahīndī nendī ranai nīmoamo-
    yomondanī
    asu aheimbo ranī-hoarehī rowandürī
        hīnīngī-marowandür-anesi.

᠁ga asu se ahambo ḥgīnīndī sabado hawa ai
    adükari hamindī hond-ani safindo hawa,
    ai munju moatükunī ranahambo
    bogorīmbofi mbünīngu-wamboane,

- 8** Se nindou ranaheimbo munju moatükunī ra
    ahei hoarehīmbeyo-wamboane safī hawa
        hīnīngī-marowandür-anē,” *Buk Song 8:4-6*

meho. Ai ranī-moatükunī rareandürī
munjuambo moatükunī engoro ra nindou
hoarehī hīnīngī-mareandür-anē. ᠊ga asu moai
hapondanambe ana hoeirīhunda nindou ai
munjuambo moatükunī engoro ra hīfandīhündī,
᠁ga wanī. **9** ᠊ga sīhīri Sisasimbo hoeirīhuri!
Bodifomboyu God ai ahambo sūnambeahīndī
nendī-yomondī hoarehī hīnīngīmariri. Asu
ahandī moani hīpoambofe hohoanīmo ranī-
sūngunambo munjuambo nindou ranaheimbo
sūnguna yīfīmbiyu yahuhaya. Haponda sīhīri
hoeirīhura Sisas anūngu God ai ahambo
hīmboamupui-randeimbī ḥgīnīndī sagado

hayambo ai adükari hamindı hond-ani ehundo
sapo ai asübusı ranıfıhi yıfımayu ranımbo-
hündambo wambo. ¹⁰ God aiana muŋgu
moatükuntı ra nımindıh-ani asu ai muŋguambo
moatükuntı ra naſımaranda tükümefeyo.
Ai ahandı nımorı afındı ranaheimbo
semündündürı hafo aboedambo-fendürimbo asu
ahandı hımboamupuimbo-randeimbı ranambo
yıbobofe-ndürimbo mehu. Ranımboane asu
God ai Sisasımbı asübusı süŋguyo ahambo
boatei hondü ndore naſırümündı hınıŋgi marırı.
Ranımboyu asu Sisas ai-anımbı nindou
aboedambofe-rambohündambo horombofe
bogor-ani. God ai ranı moatükuntı ramareandı
ra moanı mbumundi hamind-ane. ¹¹ Sapo
Nindoumbo sürühoeimbı hohoanımo sagadürı-
randeimbı ranani asu nindou sürühehindeimbı-
mayeı rananei muŋguambo aiana Afındı mami
ranahandı nımorı yangır-anei. Ranımbo-
hündambo wamboane asu Sisas ai ıŋgırı
aheimbo wandı akohoand-anei yahundürimbo
amoanıŋgi-ndu. ¹² Asükaiyu ai hoafıyuhü
yahuya,

“God, Ro wandı akohoandı ranaheimbo sıhafı
ratüpürı ranahambo wataporımbı-
ndıhandürimboyahı.”

Muŋgu afındı fandıfe-ambe ro sıhambo
kakısaondı-hanıňühı God adükar-ani
mbısahanıňı-mboyahı,” *Buk Song 22:22*
mehu. ¹³ Asükaiyu ai yare hoafıyuhü yahuya,

“Ro ahambo yangırı ıŋgusüfo pandıhınühı
anıhondümbo-ndıhinı ıŋgamboyahı,”
Aisaia 8:17

mehu. Asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya,
 “Ro ndanimboahi God ai wambo munjuambo
 nimir masendiri ranibabidimbo,” *Ai-
 sia 8:18*

mehu. ¹⁴ Sapo nimir ranai nindou fimbayah
 nimboei-ambe asu Sisas ai-amboani mami yare
 ai ramehindü nahurai tüküfi nindoumbofi haya
 manüngu. Hifit ndanithü ahanti yifti sünge sapo
 Satan yiftiyo-rambo hohoanimo nimindihü
 anüngu ranahambo raguanambo-ndihini
 yahuhayamboyu tükümeiyu. ¹⁵ Nindou yiftimbo
 yihiboyei habodei marihündi. Munjuambo
 si maho ra ai hifit ndanithü nimboei-ambe
 ra yiftimbo yihibombo ranai kikihisafit-
 ramindinduri maningo. Ranisüngeumboyu
 Sisas ai hifit ndanithü yiftimayu aheimbo yifti
 yihibombo ranambeahindi aboedambofe-
 ndürimbohunda. ¹⁶ Sihir ranismoatükuni
 ra fitirihundi, Sisas ai moai sünambeahindi
 nendi farihenduri randi, nga Abrahamindi
 ahuiri mami farihenduri arandi. ¹⁷ Mami ranisüngeumboyu
 asu ai-amboani ahanti wandafit
 mami ramehindü nou munjuambo moatükuni ra
 ahanti fi amboa mami yare yahurai tükümeleyo.
 Raniyu ai hipoambore-randeimbri asu ndore
 hohoanimoju Godimbo sai-randeimbri bogorit
 adükariimbofe tüküfembohündambo nindoumbofi
 tükümeiyu. Ai rameiyu ra sapo nindou ahei
 moaruwai hohoanimoyei arihundi ranahambo
 ahanti horinambo gogorihefe-ndürimbo-
 hündamboyu. ¹⁸ Ranimbo-hündambo-animbo asu
 nindou daboe nîne moaruwai hohoanimo refe
 hoeifembo moatükuni tükefenduri ranaheimbo
 fandihendurimbui sapo ahambo amboani ranis-

moatükunt̄ ra tükümfendowa t̄ñjirifo ra marore hayambo wambo.

3

Sisas ai Mosesimbo ḥgasündirimboani

¹ Ranimbo-hündambo-animbo sürühoeimb̄i wandaf̄i mami, siheimbo amboan̄ God ai wandlei mehundür-anei. Awi se apo Sisasimbo diboandondihi hohoanimondei. Ai Godind̄i hoaf̄i semind̄i ho-randeimb̄i asu Godimbo sihai-randeimb̄i adükari bogor-ani. Sihiiri ahambo anihondümborihu mburihu wataporimborihu arihundi. ² God ai ahandi ratüpurimbo-hündä Sisas ahambo kafoariri hininqimari-ani. Ranani asu Sisas ai Godind̄i ratüpurit̄ moan̄ ndore ratüpuriyu-randeimbayu. Sapo Moses ai Godind̄i worimboyahi maniboadei nendi-babidimbo moan̄ ndore ratüpuriyu marandi nou-ani. ³ Sisas aiana Mosesind̄i ndüri ranahambo ḥgasündeandeimb̄-ani, apo nindou wori worimboarandi ranai ndürümbyuwuhi asu worimbomarandi wori ranai moan-ane. ⁴ Awi apo munjuambo wori ra nindou mami ai worimbondandan̄ animbo fondarimboesi. Ngä awi munjuambo moatükunt̄ ranamboan̄ God ai yangiranimbo naframboani. ⁵ Moses ai Godind̄i ratüpuriyu-randeimb̄i nindouyu haya moan̄ ndore Godind̄i nendi munjuambo ranaheimbo hifandimarandüri hu. Ramareandi rananimbo-animbo asu God ai nini-moatükuntimboyu süngunambo wataporimboayu ranahambo

nafuirandüri marandi. ⁶ Nga Krais raniani Godindì Nimorìyu haya moanì ndore Godindì worì nahurai-mayeı ranaheimbo hifandarandüri. Nga nginindì ningo hohoanimo ranahambo kikhisafì-rìhumindifühì hihifì-hihifìyefühì Adükari ranahambo himboayefì ana, asu sìhìri ahandì worì nahurai-ayefì.

Godindì nendi aheimbo harihefe nimari hohoanimoane

⁷ Ranimbo-hündambo-animbo asu sìhìri Yifiafì Aboedì hoafì-memunimbo türüboadì-humboane. Ai yare hoafìyowohü yahoya, “Asu haponda se Godindì yafambehündì hoafì himborindeihì ana,

⁸ se ngirì hìmbo-sìhimondìhehindì, sa po sihei amoao mamì horombo ai wosìhoaforì hohoanimo耶ihì wandì hoafì mbahirìhehi marihündì nou.

Nimì wohì furikoate-reändühi nimboei-ambe ai himborì-koateyeihì wambo moanì yarìhi sisindirìhi hoeimarìhindirì.

⁹ Ranìhü ai nimboeimbo ro nìne nginindì moatükunì 40 himbanimbo ratüpuriyahì munjuambo ra hoeimarìhindiyosi.

Nga wambo sisindirì-hindrühì ai nüngu-nahurai-yuke masahündirì.

¹⁰ Ranìyahì asu ro nindou wandì ratüpuri hoeimarìhindì ranaheimbo nginindì-rìharühì hoafìyahandürühì sahiya,

‘Aiana munjuambo si ra ro hohoanimoayahì sünguri-hindühi-yeipoani,

ŋga ai wandi hoafiyahembi ra yiboaruko-
rihindahanei,’ masahit.

- 11** Ranimbayahit asu ro ŋginindiri-handürühit
dabari-yaheandühit sahiya,
'Nindou ranai sapo ro aheimbo harihefe
nimarimbo hifit masahandürit ranambe
ŋgirit ŋgei,’ masahit,” *Buk Song 95:7-11*

mehu.

12 Wandafit mami, se hibadithümbo. Nga sihei
mbusümo nindou mami ai ahandi ŋgusüfoambe
hohoanimo moaruwai tükündifendowohü
anihondümbofe-koatendeihit asu ai sapo
God yanğırit koadürümbo nüŋguwembi-mayu
ranahambo hiniŋgindirit haya hohoanimo ranit
süŋgündüfimbui. **13** Nga sapo God ai si ranahambo
hoafiyuhü, 'Hapo,' mehu ra awi niŋgomboane.
Nga rananimbio asu haponda ndefeambe
se siheihoarit munjuambo si aho ranifiti
simborit farihefiründeit ŋgei. Nga hibadithümbo
nindou mami seambeahindi ai ahambo
hohoanimo moaruwai tükündifendowohü tikai
hoafindindoanit asu ai hoafit himborikoate-
ndühümbo mamikari hohoanimondümbui.
14 Sapo horombo bidentalit si hoani Kraisimbo
ŋginindi anihondümbo-marihuri heft nou
yahurai heft-hefimbo süŋgunambo bidentaliranit
yifayefit ana, sihirit Kraisindi ŋgunindimbo-
ndahumboyefit. **15** Nga asu se ranit hoafit
himborimayeit ra mitanindü-hümündimboyei,
sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,

"Haponda se Godindi yafambehündi hoafit
himborindeihit ana,
se himbo-sihamo-ndihehindi sapo horombo
sihei amoao mami ai Godindi hoafit

himbɔrɪkoate-yeihɪ mbahɪmari-gehindi
nou,” *Buk Song 95:7-8*

meho.

¹⁶ Nindou dɪdɪyei sapo Godɪndɪ yafambehündi hoafɪ himborɪyei hehi asu ranɪ-moatükunɪ ranahambo sūŋufekoate mbahɪmari-gehinda? Nindou muŋgu ranai ana sapo Moses ai Isip hifambeahɪndɪ semündündürɪ mahu ranɪ-yei ramehindi. ¹⁷ Nindou daboe God ai 40 himbaniṁbo ḥgɪnɪndɪmararü hu-a? Ai ramefiyu ana nindou sapo moaruwai hohoanimoyei hei asu ai nɪmɪ wohɪ furɪkoate-reandühɪ yifisafɪmayei ranaheimboyu ḥgɪnɪndɪmarandürɪ. ¹⁸ Asu nindou daboe God ai dabariṁfihi horombo hoafɪ hoafiyuhüya, “Ai ḥgɪrɪ ro aheimbo harɪhefe nɪmarimbo hifɪ masahandürɪ ranambe ḥgei,” mehu-a? Sapo nindou ahandɪ hoafɪ yiboaruko-rihindühɪ mbahɪmari-gehindi ranaheimboyu yare hoafɪmayundürɪ. ¹⁹ Ranimbo-animbo awi sɪhɪrɪ hoeindɪhumboane. Sapo ai Godɪndɪ hoafɪ anihondümbofe-koatemayei ranimbo-hündambō wambo-animbo asu ai ḥgɪrɪ harɪhefe nɪmarimbo hifɪ God hɪnɪngɪmareandi ranambe ḥgei.

4

Godɪndɪ nendi-yei harɪhefe nɪmarimbo

¹ Nga God ai aheimboya, ai harɪhefe nɪmarimbo ranambe ḥgeimboyei yahuhaya horombo hoafɪmareandi ra yangorombo-wambo sɪhɪrɪ ranɪ-moatükunɪ ranahambo wataporimbo-marandi ra ndahumɪndemboyefɪ. Awi sɪhɪrɪ

ranahambo ndondi^hu hibadihumboane, n̄ga nindou mami ai harihefe n̄marimbo moatükunt ranambe hokoate-ndu haya bodiboeembui.

² N̄ga s̄ihiri amboani Godindi aboedi hoafit ra himboriyefi-mboanefi, sapo amoao mami-mayei ai yarhi himborimayei nou. Ai hoafit ra himborimayeyosi, n̄ga asu ai ranahambo anhondümbofe-koateyeih Süngufekoate-mayei ranimbo-wamboyo moai ndoreanduri.

³ Nindou s̄ihiri hoafit ranahambo anhondümbo-rihundeimb ana, harihefe n̄marimbo ranambe hefi-rihundeimb-aneft. Sapo rani-moatükunt ranahambo God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ro ranaheimbo n̄ginindi-yahandürüh dabari-yaheandüh sahiya,

‘Ai n̄giri sapo ro aheimbo harihefe n̄marimbo hifi segudürümbo-mayah ranambe tükündahindi,’ masahit,” *Buk Song 95:11*

mehu. Ai Moses nüngu-ambe rani hoafit ra hoafimayu. N̄ga horombo ai munGUambo moatükunt naframündi mbura ahanti ratüpuri ra mun gumayo. ⁴ N̄ga Baiborambe ngoründürüh 7 si ranahambo sapo yare hoafiyowohü yahoya,

“God ai ratüpuriyu humbo 7 si rani-simboaniyu warit hare mamaru,” *Stat 2:2*

meho. ⁵ Mare mami rani-moatükunt ranahambo asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranai n̄giri sapo wandi harihefe n̄marimbo hifi ranambe n̄gei,” mehu. ⁶ Israer nindou ranai weanjurüh hoafit aboedi ranahambo himborimayei aiana moai harihefe n̄marimbo

hifi ranambe hei sapo ai ranim-moatükunt God ai hoafimayu ranahambo anihondümbofe-koatemayei ranimbo-wambo. Nga asu nindou amuri-mayei aiana ranambe ngeimboyei.

7 Ranimbo-hündamboyo asu süngunambo God ai asükaiyu ngorü si ra hininqi-mareandt, sapo si ranahambo dükareändüh “ndanit si” mehu ra. Godindt hoaf mbahirhefe si afindt himbanit ra ho-ane ranit mbusümo Defitindt yafambe süngure haya God ai hoafiyuhü yahuya,

“Asu haponda se Godindt yafambehündt hoafi himborindeih ana, se ngiri himbosihomondt hehindt,”

Buk Song

95:7-8

mehu. **8** Nga asu Sosua ai nindou ranaheimbo sapo God ai harihefe nimarimbo hifi ra horombo hoafimayu mbasagadürü-mbonana, asu God ai ngiri asükaiyu sünguna ngorü si tüküfemboayo ranahambo wataporimborandt.

9 Ra rawefeyo nou-ane asu Godindt nendt ranaheimbo amboani harihefe nimari si ra awi mbaninqondür sapo God 7 sithi warit hare mamaru nou. **10** Nindou düdi ai sapo Godindt harihefe nimarimbo hifi ranambe ahu ana, nindou ranai ahandihoari ratüpuri moendire haya nimarümboani sapo God ai-amboani munju moatükunt nafira humbo warit hare mamaru nou. **11** Ranimbo-hündambo-animbo awi sithir amboani ranit harihefe nimarimbo moatükunt hifi ranambe tüküfembo hüti-hütindefimboane. Rananimbo asu nindou mami ai-amboani ngiri sithir ranambeah tüküfembo gübüsi-boadeamuni sapo nindou ai aheihoari Godindt hoafi

ranahambo sūngufekoate-yeihî bodîmefoehindi nou. ¹² Godîndî hoafî ranane yangiri nîngombo ñgînîndî ratüpürî ratüpuriyohü antîgo. Aiana yihiimîndî hamîndîyo hayamboane asu pisao yiboboani yihiimîndî-yoweimbî ranahambo ñgasündeamboane. Godîndî hoafî ranai ana ragu safambe kefoendûhî sapo yifiafî asu yangiri nîngombo hohoanîmo ahafe mamambemarîneandi, hamîndî tûriand-ambe asu efu nîmaro-ambe amboani ragu keboemboe. Ranane asu ai nindou-yafe ñgusüfoambé hohoanîmo ragu amaro ranahambo tûrûfoare arandî. ¹³ Ngîrî nîni-moatükunî Godîndî himboahü dîbonapîndîfe yagodo. Nindou munju God ai naftîmarandî ranai ana ahandî himboahü weindahî yangir-ane. Nga God ai sūngunambo sîhefî hohoanîmo munju yibobondeambui.

Sisas ai sîhefî Godîmbo saimbo bogorî adükaranî

¹⁴ Sîhefî Godîmbo sai-randeimbî bogorî adükari Sisas, Godîndî Nîmori, ranai sapo God amaru ranambe nîmoamo mahafu. Nga awi sîhîri ranîmbo-anîmbo nîni-moatükunîmboyo anîhondümbo-rîhundûhî weindahî wata-porîmborîhu arîhundi ranahambo ñgînîndî-safî kîkîhîndî-humîndefîmboane. ¹⁵ Sîhîri sîhefîhoarî ana moaruwai hohoanîmo ranahambo hîfînambofembo ñgînîndî-yefîpoani. Nga asu sîhefî Godîmbo sai-randeimbî nindou ranai ana sapo nindou sîhefîmbo hîpoambofemuni-koatemayu ra nahuraiyupoani, nga wanî. Nga ranî-moatükunî

ra yahurai-ane, nindou ranai-amboanı sıhırı rawehundi nou afındı mamıkarambo moatükuntı ranai yare hoeimareriyostı, nga ai moai moaruwai hohoanımoyu. ¹⁶ Ranımboane awi sıhırı moanı mbıro-koate God moanı hıpoambore-randeimbı hıfanda nımaruwani ahambo sowana ngefımboane. Ranambe anımbo sıhırı amboawiyei yaho hohoanımo asu moanı hıpoambore arandı ra sıhefımbo fehefembohündə ndahumündemboyefı saço sıhırı semındımbo hohoanımoayefı amboanı.

5

Sıhefı Godımbo sai-randeimbı bogorı adükari Sisas ai-anımbo aboedambo-ndeamunümbui

¹ Munguambo Godımbo sai-randeimbı bogorı adükarı nindou ana saço nindou-yei mbusümonındı God ai kafoarırı hıniñgımarirani. Ranani asu nindou ranai munguambo nindou ranahei moaruwai hohoanımo ranımbohündə Godımbo moanı saimbo asu ahambo nıñhondı hıfokoefe sıhefembohündamboane kafoarırı hıniñgımarırı. ² Ranane asu nindou ai fífırıfekoate-yeihı mamıkariyeyi arıhündı ranaheimbo hımboarı hoafendühı hıbadarümbui, saço nindou-mayei ranai-amboanı aheihoarı nıñinındı nıñgokoate-yeihı-wambo. ³ Ranımbo-wambo ai Godımbo nıne-moatükuntı hıfokoare sıhenda horı pırayo ra nıgırı nindou dıdıyei moaruwai hohoanımomayei ranaheimbo-hündambo yanğırı randeandı. Nga ai-amboanı ahandı moaruwai hohoanımo ranımbo-hündambo

kameihi rareandühani. ⁴ Godimbo sai-randeimbi bogori adükarimbofe ndürümbi moatükun-ane asu adükari ratüpuri ra ŋgiri nindou mami ai ahandihoari ranimboondahe nimboambo mbusu, ŋga wani. Nga moani God ahambo kafoaririmboani rani ratüpurimbohunda sapo Aronimbo boatei Godimbo sai-randeimbimboriri kafoariri hiningimariri nou. ⁵ Mami yare yahuraiyo, Krais aiana Godimbo saimbo ra bogorimbofe adükari ndürümbyo ningombo-mayu ra ahandihoari moai bogorimbofi nüngu, ŋga wani. Nga Godiyu ahandi ndüri adükari sagadowohü hoafiyundühi yahuya,

“Seana wandi nimor-anafi,

ŋga haponda ro sihafi Apembo-yaheamboanahi,”

5:7

mehundo. ⁶ Asu God ai asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya,

“Awi seana wambo sairambo bogorimbo-ndafo rando ndühümeambo nimboamboyafi sapo Merkisedek referambohunda manüngu ranifihi tündo hawambo,” *Buk Song 110:4*

mehundo.

⁷ Sisas ai hifi ndanihü yangiri nünguambe Godimbo sapo ahambo yifihündi aboedambofimbo-mayu ranahambo ai moani pukuna hoafiyuhü aranihimboahi hümoariyuhü didi**ba**fiyundühi hoafiyundo marandi. Sisas ai himboari hoafendiyu haya Godindi hoarehi nüngumbo-wambo God ai ahandi hoafi ra himborimayundo. ⁸ Sisas ai Godindi Nimoriyusi, ŋga nini-moatükuni tiñirifo afindi ahambo

tükümeñfendo ra ahambo yamundiñfiwanî asu ai Godîndî hoafî ra süngeñufe hombo-hündamboyo tükümeñfendo. ⁹ Ranîyu asu ai tîñjîrîfo moatükunî ra ndeara yare nafamündî mbura rananîmbo asu ai nindou dîdîyei ahandî hoafî süngeñurihi arîhündî ranaheimbo koadürümbo aboedambo-fendürümbo nîmîndîhîfi tükümeñiyu. ¹⁰ Ranîyu asu God ai ahambo fi sai-rambohûnda Sisasimbo bogori adükârîmborirî hînîngîmariri sapo Merkisedek rasüñgure marandi ranîfihî tûre haya.

Se Godîmbo anîhondümbofe ho ra hînîngîfe-poani

¹¹ Ranî hoafî ranahambo sîheimbo wataporîmboyo-ndürümbo ra afînd-anë engorosî, ñga sîheimbo wataporîmboyo-ndürümbo ra awi akîdou tîñjümbî saf-anë, sapo se nîmai hohoanîmo ra puremîndîkoateyei arîhündî ranîmbo. ¹² Afîndîmbo maho ra se Godîndî hoafî yamundiñfe-randeimbî nîñgombomayo-anesi. Nga awi nindou ñgorü ai-anîmbo Godîndî hoafî boakorî fîfirîfe ra asükai sîheimbo yamundiñ-mbirîhindür-amboane. Se ñgînîndî sesi sesimboayei rananeisi, ñga asu awi nindou ñgorü ai sîheimbo tîti yangîr-anîmbo dagadürümbo. ¹³ Nindou düdi ai tîti yangîri sîmîndîmboayu ana, ai nîmoakîdou nou-ani, ñga asu ai aboedi mbumundi hohoanîmo aho ranahambo yamundiñfe ra moai türüfoareandi. ¹⁴ Sapo ñgînîndî sesi ranana nindou adükârîmboehindi ranahei sesane. Nindou yahurai ana ahei hohoanîmo ra

ndorîhi korîfoarîhi arîhündi-wambo asu ai nîne-moatükunt aboedayo-ane asu nîne-moatükunt moaruwaiyo ranane ranî-moatükunt ranahambo tûrîboadîhi fîfîndîhimboyei.

6

Godîmbo anîhondümbofe ranahambo sîhîri kikîhi safîndîhu-mündefîmboane

¹⁻² Awî ranîmbo-anîmbo sîhîri ñgînîndî yamundîfe hoafî ranî-sowana sühündahundûh-anîmbo asu Kristenî-yafe raboakorî hoafî yamundîfembo engoro ra daboadanambo-ndîhumboane. Sîhîri ñgîrî kambohoani ranî yañgîrî fondîhu asükaindefî fîndîhehu fondîhu ndîhundi. Asükaindefî ñgîrî sîhîri ranahambo wataporîmbondîhu ñgefî, ñga ranana sapo nda: Ndorîhefe-koate ratüpuri daboadanambofe, Godîmbo anîhondümbofe, ranî-poanîmbo hîmonî hundürü hohoanîmo, nindou-yeiwamî warî nandîfe hohoanîmo, nindou yîfîhündî asükaiyo botîfe hohoanîmo asu Godîndî nendî yîbobofe hohoanîmo ranî-sîmboanî God yîbobondeandanî asu bîdîfîri ai koadürümbo yañgîrî nîmboeimboyei asu bîdîfîrimbo God ai tînjîrîfo dagadürîmbui. Ranî hoafî yamundîfe yañgîrî ñgîrî hîhîrîndefî keboehu ndîhundi, ñga wanî. Ñga sapo nindou boagîri-yafe yamundîfe hoafî rananîmbo hîmborîndefûhi süngeundîhu ñgefîmboane. ³ God ai sîhefîmbo refembo hînîngareamunî ana, sîhîri randîhumboane. ⁴ Nindou bîdîfîri ai Godîndî surûhoeimbî hohoanîmo ranambe nîmboei, asu sünambeahîndî moanî saimbo moatükunt ra

ai yarîhi hoeirîhindî asu Yifiafî Aboedî ra ai-amboanî sahümündi manîmboei. Asu nindou ranai rarîhindeimbî ai ahei anîhondümböfe ho ra randîhi hînîngîndîhi hehi, asu asükâin dei nüngundîhi hîhîrîndahi Kraisimbo anîhondümbö-mandîhora? ⁵ Sapo ai Godîndî hoafî aboedî hamînd-ayo ranahambo fîfirîhindî ai yarîhi hoeirîhimboane-wambo. Asu ai Godîndî aboedî si süngeunambo tüküfemboayo ranahandî ñgiñindî ra hoeirîhimboanei. ⁶ Asu ai ahei Kraisimbo anîhondümböfe hohoanîmo ra moani yarîhi hînîngarîhindî ana, ai ñgiñî asükai hîhîrîndahi anîhondümbondîhindî, ñga wanî. Ranî-moatükuni ra refekoate-ayo ana, ñgiñî randîfeyo sapo ai ahei-hoari asükaiyei Godîndî Nîmorî ranahambo nîmî keimbî karihendeimbîfhî nindou hîmboahü hîfokoarîhorî pamarîhorî noumayo-wambo.

⁷ Hoe ranai hîfî ranî-wamî afîndîmbo peyoanî asu hîfî ranai hoe ra semîndûhî nindou nümbûri-marîhündi ranahei nümbûri ranambe sesî aboedî tükefeyo ana, God ai ranî-moatükuni ranahambo aboedî dîdîboadore huhani. ⁸ Ñga asu hîfî ranî-wamî nümbûri ranai wohafî napo furîyowohü wohî ai furayo ana, ñgiñî aboedîndo. Ranîmbo-anîmbo asu ranî-moatükuni ranahambo God ai moaruwaimbo-ndeanda asu süngeuna hai-nambo tîkîrîndandanî awarîndîhoemboe.

⁹ Ñga wandafî mamî, ro hoafî afîndî tînjûmbî ndahurai hoafayefî ra awi sîheimboanefî hoafayefîsi, ñga ro sîheimbo ranî-moatükuni ranîmbo-hündi fîfirîhundûri-mboanefî. Se ñgiñî randîhi nindou amuri ramehindi nou

moaruwaimbo-ndahindi, ḥga wanī. Ḇga awi s̄heimbo God ai aboedi d̄idiboadon-dearümbui sapo ai s̄heimbo aboedambofe-ndürimboayu ranimbo-hündambo. ¹⁰ God aiana nindou hohoanimo m̄itaniramündi-randeimbiyupoani. Ran̄yu-animbo asu ai nīne ratüpuri se ratüpuraye-i-anē asu Godimbo ḅgusüfo parihorühi ahanti nendi ranaheimbo farihehi marihünd-anē asu hapondan̄ amboani yarihi arihünd-anē ranahambo Ḇgiri m̄itan-ndamündündüri, Ḇga wanī. ¹¹ Ȳhoeft adükari hohoanimo s̄heimbo ranana ndahurai-anē. Roana s̄heimboya, awi se munquambo moani ran̄-ratüpuri yangir-animbo randihi ratüpurindeī Ḇgeimbo b̄idifiran̄ hondü rananimbo asu se n̄nimboyei himboayei ranai anihondü tükümbife-ndüramboane. ¹² Se ran̄ ratüpuri sūngufe ho ȳiboaruko-ȳiboaruko ranimboanefi ro moei-asefi. Ḇga se sapo nindou b̄idifiri Godimbo anihondümbo-rihor̄ mburihümbo-mayei sapo Ape ai n̄ni-moatükun̄yo segodürimbo horombo hoaf̄mareand̄ ra asahümündi nou randahindi sefomboanefi hohoanimoayefi.

*Sihir̄ Godindi horombo hoafi ra
anihondümbo-ndihumboane*

¹³ Horombo God ai Abrahamimbo horombo-hoaf̄rirühi ai anihondümbo-randihemboyah̄ yahu dabari-mefiyu. Ahambo moai n̄ni-moatükunt̄ Ḇgasündeamb̄ nahurai yangoro ranambo dabari-fe-mbohündi, Ḇga wanī. Ḇga ran̄yu asu ai moani ahanti ndüri ranifhi

yangiri dabarihi hoafimayu. ¹⁴ God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Anihondümboanahi ro sihambo aboedi-aboedi-ndiheaninimboyahü asu sihaft ahuri mamı afındı tükündahimboyei,” *Stat 22:17*

mehu. ¹⁵ Ranıyu asu Abraham ai ranımoatkunı ranahambo hımboyuhü nünguane God ai ahamboya, aboedi-aboedi-ndiheaninimboyahü yahuhaya horombohoafımarırı. ¹⁶ Nindou mamı ai dabarifembo yahumbo ra sapo nindou ıgorü düdi ai ahambo ıgasındırı haya ranahandı ndürinambo dabarındı-fiyuan-anımbo asu ahandı hoafı ra ıginemindımbo nıni-moatkunı sımborı hoafı mbusümo engoro ranahambo wanındımboe. ¹⁷ Nindou sapo dıdıyei ai God aheimbo aboedi dıdıboado-fendürımbo ahandı nımorımbo horombo-hoafımareandı ra ıgırı ıgorü süngundiheandı yahuhaya ranımbo weindahı-reandühıyu ahandı horombo-hoafı ranahambo ıginamündühi dabariimefiyu. ¹⁸ Ahandı dabarife-ane asu horombo-hoafıfe-ane yimbu moatkunı ranana ıgırı ıgorü-ıgorundo. Asu ranı-moatkunı ranahambo God ai yare hoafimayu ra ıgırı tıkandeambo rambüsü, ıga ranımbo-anımbo siheftı ıgusüfo ndondeamunımboe. Ranımboane nindou sihırtı dıdıyefı Godındı fıkımı aboedamboyahu nımboefeimbı sihırtı ana ranı-moatkunı ra anıhondü hondü tükündıfemboe mbıseftı hohu God ai siheftımbo horombonambore ranımoatkunımbo hımbombo masıhemuni ranıfıhi ıginındı kıkıhındı-humındefı nımboeftımboane. ¹⁹ Ranı-moatkunı ranahambo

himbombo hohoanimo ranana s̄ihefit n̄injgo hohoanimo ranambeahit n̄imoei fürifürikoate njinindit amaro nahurai-ane. Ranit-moatükunt ranana aboedambore-randeimbityo haya ranithoarehit n̄imboefembo njirit fürifürindefit. Hohoanimo ranambo-animbō God n̄imaru-ambe njemboyefit sa po Godimbō sai-randeimbī bogorit adükari ai yipurit hoeari ranit hundünit kefuai ser worit safambe hamindit ragu hüfu-arandit nou. ²⁰ Sihefombohunda Sisas ai Godimbō saimbohunda bogorit adükarimbofi haya God n̄imaruambe ai-boatei kefuai mahüfu. Sapo Merkisedek ai sai-randeimbī bogorimbo-mefiyu ranifihit türehaya ai koadürümbo-koadürümbo anüngu.

7

Merkisedek ai ndürümbo-an

¹ Merkisedek ranai ana adükari ngoafit Saremī-yafe bogorit adükari nindou sa po Godindit ndürit n̄imoamo hondayo ranahambo sai-randeimb-an. Abraham ai yifiarint-poedit bogorit adükari nindou yimbuyimbu-yomondit ami titaboaritfoaru hou ranint-poedit mahüfuwa Merkisedek ai nafinti hoeiririt haya ahambo Godimbohunda aboed-aboeditmariri. ² Asu Abraham ai yifiarint-poedit napo semündü masüfu ra mami 10 yibobore mbura mami bidifiri Merkisedekimbo masagado. Ndürit ‘Merkisedek’ ranana ‘Mbumundi hohoanimoyumbü bogorit adükari’ yahorandeimb-an. Sapo ai Saremī-yafe bogorit adükari nindou-ayu, ranimbōane ahanti

ndüri ranamboanî ‘ŋgusüfo afurîfe küfeimbî bogori adükari’ yaho arandî. ³ Merkisedekindî hond-afîndî, ahandî amoao, ai tükümefiyu asu ai yifimayu hoafî ra moai akidou amboanî yangorowani fîfîrifeyo. Merkisedek ranai ana sapo Godindî Nimorî moani yahurai nou koadürümbo Godimbo sai-randeimbî anüngu.

⁴ Awi se Merkisedek ranahambo hoeindîhorî nünju-nahurai ndürümbe adükariyu tükümefiyu ra. Sapo sîhefî adükari amoao hondü Abraham ai napo yifiarinî-poedî semündü haya ranahambo mami 10 yibobore haya ahambo mami bîdîfîri masagado ra. ⁵ Rifaindî ahuirî-mami ranai ana Godimbo sîhou-rundeimb-anemo. Ranîyomo asu nindou ranai yançir-anîmbo Israerî-yeimayo mami 10 bîdîfîri napo ra mami bîdîfîri sowandumo mbürundamboane yaho ahînûmbî hoafî yare meñgoro. Sapo Godimbo sîhou-rundeimbî ranai-amboanî Israerihündî-yomo asu Israer ai-amboanî Abrahamindî ahuirî mami-yeisi, ñga Godimbo sîhou-rundeimbî ai ahei-mayo napo mami bîdîfîri sowandumo marundi. ⁶ Ñga asu Merkisedek ana Rifaindî ahuirî mamambeahindî-yupoani. Ñga asu ai Abrahamindî-mayo napo mami bîdîfîri ra semündü mburambo asu ahambo aboedi-aboedîmarirî sapo nindou Godindî-mayo horombo hoafî semündümbü-mayu ranahambo. ⁷ Awi sîhîri ranahambo fîfîrifhumboanefî sapo nindou düdi ai ñgorümbo aboedi-aboedarirî ranai ana ndüri ñgiñindî adükärümbyuwamboane asu aboedi-aboedîmefiyu ranai ahandî hoareh-ani. ⁸ Rifaihündî aiana Israerî-

yeimayo napo bidiñiri sowandümo marundi ra nindou yifiyomo marundi. Nga Merkisedek aiana nindou-yeimayo napo mami bidiñiri mami bidiñiri semündü marandi, nga ai yangiri nüñgumbü nou-ani sapo Baibor ai yare hoafimayo nou. Ranane asu sihiri yarıhu fiñiraríhundi Merkisedek ai Abrahamimbo ñgasündimariri. ⁹ Moani hoafimbo randihu hoafindefimboane. Rifaindi ahuiri mami ai Israeri-yeimayo napo 10 mami bidiñiri sowandümo marund-anesi, nga horombo Merkisedek ai Abrahamindi-mayo bidiñiri napo masemündu rasimboanri Rifaindi ahuiri mami aho ra ranahenheimbo kameihî randi masemündu. ¹⁰ Ranimbo Merkisedek ranai Abraham ranahambo nafinî hoeiriranri Rifai ai tüküfekoate-yuambe ahandi amoao Abraham ranahandi fiambe mamaru. Ranî-moatükunî ra moani hoafomboane. Ranane asu sihiri yarıhu fiñiraríhundi Merkisedek ai Rifaímbo amboanri ñgasündimariri.

Godimbo sai-randeimbî bogorî simborî ai Rifaïndî ahuiri mami-memo ranahamundi fondi kosimarihendi

¹¹ Rifaindi srambeahindi yangiri Godimbo sai-randeimbî bogorî ra tüküyafu marundi. Moses ai ahinümbî hohoanimo ra nindou Israerihundi ranahenheimbo masagaduri, nga Rifaindi ahuiri mami ranai hifandimaru homo. Rifai mami-yomondi Godimbo saimbo ratüpuri ra nindoumbo ndombarihoai-mbonana, asu ngiri ngorü-poanimbo Godimbo saimbo bogorimbofe moatükunî ra tüküfeyo. Nga ngorü-poanimbo Godimbo saimbo moatükunî

ra Merkisedekindi Godimbo saimbo hohoanimo ranifihi türe hayamboyo, nga Aron Rifiandi ahuiri ahandifihü türe hayamboyopoani. ¹² Asu Godimbo saimbo bogorimbobe moatükun ranai ngorü sünguefeyo ana, asu ahinümbi hohoanimo ranamboani ngorü sünzungumbifeyowamboane. ¹³ Sihefi Adükari sapo ahamboane ndanit hoafit nda hoafayo, Aiana nindou ngorü srambeahindiyu, nga asu Aronindi srambeahindi-yupoani. Moai ahanti srambeahindi ana Godimbo sai-randeimb bogori ratupuri ra nindou mami ai-amboani semündu, nga wanit. ¹⁴ Aiana nindou Sudamayu srambeahindiyu tükümefiyu. Nga asu Moses ai moai ranit siri ranahambo dükare hoaffiyu Godimbo sai-randeimb bogori nindou tüküfembo, nga wanit. Ranit-moatükun ra sapo ndorihu fífirihumboanefi.

Sisas ana Godimbo sai-randeimb bogori adükari koadürüümbo nüngumb-anı Merkisedek nahurai

¹⁵ Sihiri diboadorihu hoeirihumboanefi ngorü simbori Godimbo sai-randeimb bogori Merkisedek ramefiyu nahurai tükümefiyu asu ai Rifaindi srambeahindi sihou-rundeimb ranahamumbo ngasundi-mareapuri. ¹⁶ Ai Godimbo sai-randeimb bogorimbomefiyu ra moai Rifaindi ahuiri yangir-animboreratupuriyo ramboane yaho ahinümbi hoafit menjoro ranit-sünge sünjurandi, nga wanit. Nga aiana awarihefekoate yangiri nüngumb-anı ranimbane asu ai ngasündeandeimb bogori

sai-randeimbi tükümeifiyu. ¹⁷ Nga Baibor ai yare hoaffiyowohü yahoya,

“Seana Godimbo sai-randeimbi bogori
koadürümbo-koadürümbo nimboamboyafi
Merkisedek ramefiyu ranifihi tündo
hawambo,” *Buk Song 110:4*
meho.

¹⁸ Horombodidi ahinümbi hohoanimo ranana
gigirana-mbofemboane sapo rani-moatükunti
ranai aboedi ndorihefekoate asu sihefimbo
fehefemunii-koatemayo-wambo. ¹⁹ Nga ahinümbi
hohoanimo mengoro ranai ana ngirii ninmoatükunti
aboedi ndemindi ndondeandi. Nga
hapondani ana simbori moatükunti horombodidi
moatükunti ranahambo ngasündareandi. Rani-
moatükunti himboayefi ranambo sihiri God
sowanambo akimi ngemboyefi.

²⁰ Asu God ai Sisasimbo ahambo sai-
randeimbi-mboriruhi moai moani hiningirir
nga dabarifihiyu hiningimarir. Nindou
bodimondi yaru Godimbo sihou-rundeimbimbo
yafundieimbi ana moai yahurai dabari
yangorowa tüküyafu rundi. ²¹ Nga Godindi
dabari sünguyu Sisas ai ahambo sai-randeimbi
tükümeifiyu. Rani-simboani God ai yare ahambo
hoaffiyundowohü yahuya,

“Adükarii ai anihondümbo hondü
dabarifimboani,
nga asu ai ngirii rani-moatükunti ra hihirinnde
ngoru süngundeandi.

Nga seana Godimbo sao-randeimbi koadürümbo
nimboamboyafi,” *Buk Song 110:4*

mehu. ²² Dabarî ranimbo-hündambo wamboyo simborî hoafî femindî sîhefe moatükunt-mayo ranahambo Sisas ai hoafiyuhuya, ranî-moatükunt ra anihondü tükündifemboe, mehu. Ranimboane hoafî femindî sîhefe ra Mosesindî ahinümbî ranahambo ñgasündeamboane.

²³ Ranî-moatükunt ra yahurai-ane: Horombo ana Godimbo sai-randeimbî bogorî nindou ra afindî tüküyafu marundane, ñga asu ai yifiyomo runduhî wambo moai ahamundi ranî ratüpuri ra geduhî hüramindî ho randî, ñga wanî. ²⁴ Ñga Sisas ana moanî koadürümbo nüngumbo wambo asu ahandî Godimbo sai-randeimbî ratüpuri ra ñgirî nindou ñgorü ai kosindîhai ratüpuriñdu, ñga wanî. ²⁵ Ranimbo-wambo-animbo hapondan-ane asu sünksambo munjuambo si aho ranane ra nindou dîdîyei God sowana Sisasindî sünksambo ahei ranaheimbo munjuambo aboedambo-ndearümbui. Sapo ai koadürümbo nüngumbo aheimbo farîhefen-dürimbohunda dîdîbafiyu arandî.

Sisas Godimbo sai-randeimbî bogorî adükari ai-animbo sîhefimbo fandîhemunümbui

²⁶ Sapo Godimbo sai-randeimbî bogorî adükari ndahurai sîhefimbo fandîhemunümbui. Aiana moanî aboedi sürühoeimbî hamindî hondani. Ahandî fiambe ana moai se hütiyafî yaho hoafî hohoanîmo nîmarondo. Aiana moaruwai hohoanîmoyeimbî ranaheimbo nindou nîmboeia ai moanî ranî-poanî hondüyü haya sünambé nîmoamo hond-ani anüngu. Nindou yahurai-animbo sîhefimbo fehefemunîmboani. ²⁷ Aiana bodimondî

Godimbo sihou-rundeimbi bogori adükari nindou yahuraiyupoani. Aiana nimbi-nimbisi moai ahanti fimbohündambo boatei Godimbo ninhondi hifokoare sihai mbura asu sünguna nindou amuri ranahei moaruwai hohoanimo ranahambo yare randi, nga wani. Nga aiana moani mamimbo yangiri randi ramareandi moani koadürümbo ai ahanti fimbo Godimbo sihefembo sapo ninhondi hifokoarefeyo nou refihi. ²⁸ Ahinümbi hohoanimo menjoro ranaiyo nindou ndoyimindikoate-memo ranahamumbo Godimbo sai-randeimbi bogori adükarimbo hininqireapuri arandi. Nga asu Godindi ahinümbi hohoanimo ra sagado-ambe ahanti dabari fe ranamboyo Nimorimbo yariri hininqimariri. Ranryo asu ranⁱ-moatkuni ranai ahanti Nimori koadürümbo ndorihoeimbi ranahambo yare hininqimareri. Sapo Nimori koadürümbo mungunambo ndorihoei nüngumbümayu ranahambo.

8

Sisas ai siheft Godimbo sai-randeimbi bogori adükar-ani

¹ Ranⁱ-moatkuni ranahandi nimindi hondü hoafi ro wataporimbo-arihundi ranana siheft moani yahurai Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ai sunambe God Bogori Hondü-mayu ranahandi hanqifoani amaru. ² Ranambe-ani aiana Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ratüpuri ranani ratüpuriyuhü moani surühoeimbi fondi ranambe anüngu. Fondi ra sapo Godimbo hoafyo-rambo ser wori hondü

Adükari ai mafondeandi ranambe, n̄ga nindou ai wori ra moai fondundi.

³ Munguambo nindou d̄idemo sapo Godimbo s̄ihou-rundeimb̄ bogori adükari niñgommo arundi ra Godimbo moan̄ saimbo moatükun̄ s̄ihefembo asu n̄nihondi hifokoeffeyoani hori kefoefe-rambohündambo anin̄gommo. Ranimbo-hündambo-animbo s̄ihefi Godimbo sai-randeimb̄ bogori adükari ranai-amboan̄ n̄ini-moatükun̄yo ra awi Godimbo mbis̄ihendamboane. ⁴ Sisas ranai hif̄i ndanihü mbanüngu-mbonana, ai n̄gir̄i Godimbo sai-randeimb̄imbo nüngu, sapo nindou b̄idif̄iri ai Suda-yei ahinümb̄i hohoan̄imo ran̄-süngumbo Godimbo moan̄ saimbo moatükun̄ s̄ihouarundi nindou ranai manin̄gommo-ndambo wambo. ⁵ Moan̄i sürühoeimb̄i fondi ranambe Godimbo s̄ihou-rundeimb̄i ratüpuri yaru arundi fondi ranana moan̄ safi hondü sunambeah̄ engoro ranahandambo sisam-ane. Moses ai sapo sisami moatükun̄ ser wori-mayo ra fondifembo yahuhaya-mboyuambe God ai ahambo hoaf̄yundohü yahuya,

“Se ran̄-moatükun̄ ra randowandühi ana,
sapo hif̄i wafuambe munguambo
moatükun̄ refembo safi hondü sisamir̄ihe
nafuimehanin̄i rananimbo ran̄-süngundo
woriimbondandi,” *Kisim Bek 25:40*

mehundo. ⁶ Nga haponda Sisas ai Godimbo sai-randeimb̄ bogori adükari ratüpuri ranifhi ture haya ratüpuryu hu ranana amuri-yomondi ratüpuri n̄gasündeandeimb̄i hond-ane. Sapo hoaf̄i femind̄i aboedi safi s̄ihefembo moatükun̄ Godindi nendi asu Godi-mayu ranahei mbusumo

didi boado-mareandi ranana moan i aboedi mbumundi hamindi hond-ane. Ran i-moatükun i ra apo aboedi hamindi hondü horombo hoaf fimbihundi sünj wambo.

Simbori hoafi femindi sihefe ai horombodi i ranahambo ngasünde amboane

⁷ Horombo weanjurühidi hoafi femindi sihefe-mayo ra moan i aboedi ndombar ihoai-mbonana, asu ngori sünjgun i ngorü tükümfeyo ranai tüküfeyo, nja ranana wan iyo. ⁸ Nja asu God ai ahandi nendi ranaheimbo pap ihoaf i randürüh i yahuya,

“Adükari ai yahuya, Awi sünguna ro Israerihundi asu Sudahundi ran i-babidimbo simbori hoafi femindi sihefemboayah i ran i si ra tükündifemboe.

⁹ Ran i hoafi femindi sihefe moatükun i ranana ngori apo ahei amoao mami-babidimbo Isip hifambeahindi koakoma-r ihanduri hah i ran i-simboani hoafi fir ihamindi masiheheand i nahurai-yopoani, nja wan i. Nindou ranai wand i hoafi femindi sihefe ra ndofe süngefekoate-maye-i-amboyah i asu ro-amboani aheimbo moan i yar ihe hin i ngimarihearü, Adükari ramehu.

¹⁰ Awi sünjunambo ana Israerihundi babidimbo ndan i hoafi femindi sihefe ndand ihe ndahurai-animbo rand iheamboyah i.

Ro wand i-mayo ahinümb i hohoan i mo ahei hoan i moambe hin i ngind i heanduh i asu ahei ngsusüfo fihi sürü papind ihi hin i ngind i heamboyah i.

Ro ahei God-ndamboyahि
asu ai wandि nendi-ndeimboyei.

11 Nindou mami ai-amboanि ŋgiri ahandि mami
ŋgoafिhundi nindou-mayu ranahambo ya-
mundeandিrি
asu ahandি sिrambeahindि nindou ranahe-
imbo hoafিndundürühि,
'Se Adükari fिfirindihori,' mbusu.

Nिmboe muŋguambo nindou ai ndürimbayei asu
ndüri-koateayei
aiana wambo fिfirindि-hindirimboyei.

12 Ro hipoambondi-handürühि ahei moaruwai
hohoanिmo ranimbo amboawiyei mbisa
hिnिngindihearühि,
asu ahei mamikarि hohoanिmo
ranahambo moanि mitanindihamindih-
handürimboyahि,” *Jeremaia*
31:31-34

mehu.

13 God ai simborि hoafि femindि
sिhefe ranahambo simbor-ane yahu
wataporimbo-randühिyu asu hoafि ranambo
ai weangurühididि-mayo ranahambo munguna
wamindafimbo-mareandi. Asu nine-moatükunि
sapo ai wamindafiyowohü sümboayo ranana
ŋgiri amitata awarindihoeyo.

9

*Hifi ndanihündambo Godimbo hifokoefe
saimbo hohoanimo*

1 Weangurühididि hoafि femindि
sिhefeimbि-mayo ranai ana ranि-poanimbo
Godimbo didibafife hohoanिmo asu nindou
nafiyoweimbि-hundi sürühoeimbि fondi

Godimbo didiqbafife-rambo ranı amboanı menjoro-anı. ² Weanjurühi sapo sürühoeimbı fondı ser worı ra yimbumbofe papiyoweimbıyo mafondaro. Weindanı papi ranambe ana ram nindifembo fondı nı̄ngo asu yibadı bret ranı-wamı Godimbo sı̄hefeimbı-hündı nı̄ngo marandı. ³ Ai hoearı yipurı̄mborı̄hi kumarı̄hindı asu hoearı ranı daboadanı fondı mamı manı̄ngo ranahambo moanı sürühoeimbı fond-anı yahomo marundi. ⁴ Worı ranı safambe, ranı-poanı̄mbo fısınırı̄yo-randeimbı Godimbo mandı̄fe fondı gorınambo nafirundeimbıyo asu hoafı femındı sı̄hefe-rambo bokis ranı-kameihı manı̄mbafe. Bokis ranahambo gorınambo gabudı̄foefimbıyo haya asu ranambe gor hı̄pırı̄ yançoro-anı asu ranambe mana* foaru nindundeimbıyo manı̄ngo. Aronındı nı̄mı̄-nı̄mı̄ horombo andüfuriyoweimbı-mayo asu horombo nı̄moei yimbufihı God ai hoafı femındı sı̄hefe sürü papımarandı ranai bokis ranambe amboanı menjoro. ⁵ Bokis ranı-wamı mbanendeimbı sünambeahındı nendı sisamı yimbu mapaiarı̄fanı Godındı hı̄mboamupui-randeimbı ra ahafandı mbusümo menjoro. Ranı-wamı God ai moaruwai hohoanı̄mo ranahambo amboawiyei yahu arandı ranıwamı mbanendı ńgurı̄ne hena nı̄marı̄fanı marı̄nandı. Nga hapondanı ana ńgırı̄ ranı-moatükunı ranahambo muñguna gedühi hamındı wataporı̄-mbondı̄hu ńgefı̄.

⁶ Muñguambo moatükunı ra nafirundümo

* **9:4:** Mana ra sesı God ai Israerı̄hündambo nı̄mı̄ wofı furıkoate-reandühi masagadürı ranane.

kurarundi ana, Godimbo s̄ihou-rundeimb̄i ranai munguambo si aho ra ai ahamundi ratüpürimbo hohoan̄imo-yomondüh̄i sapo weindan̄i pap̄imayo ranambe kefoau tüküyafu marundi. ⁷ N̄ga wor̄i safambe pap̄i hond̄i ranambe ana Godimbo sai-randeimb̄i bogori adükari ranai yanğırıyu kefuai tüküfi marandi mam̄imbo yanğırı munguambo h̄imban̄i maho ra. Refih̄i ai moai moani war̄i yanğırı hüfu rand̄i, n̄ga n̄n̄ihond̄i hor̄i Godimbo s̄ihefembo sa po ai moaruwai hohoan̄imoyu marandambo asu nindou ai moani hohoan̄imokoate moaruwai hohoan̄imoyei marihündi ranaheimbohündä kameih̄i semündü hayamboyu hüfu marandi. ⁸ Munguambo ran̄i ratüpuri ran̄imbo Yifiafi Aboed̄i ranai yare nafuiramunüh̄i yahoya, weaŋgurüh̄i Godimbo sai-rambo ser wor̄i ranai fondarowan̄i ana, Sürühoeimb̄i Hond̄i Fond̄i sünambé wor̄i safambe hombo naf̄i ra weindahifekoatemayo. ⁹ N̄m̄indih̄ind̄i ra ranane nda. Munguambo ran̄i ratüpuri ser wor̄i ranana s̄isam̄i nahurai hapondanambe ranahamboane nafuiayomuni. N̄n̄ihond̄i hor̄i Godimbohündä raraofe asihefeyo ana, n̄giri nindou d̄id̄iyei Godimbo hohoan̄imombo sei-arihündi ranahei n̄gusüfo ranai ndondih̄oayondür̄i. ¹⁰ N̄ga saimbo moatükun̄i ra sesimbo moatükun̄i, simindimbo moatükun̄i, mam̄ikarambo fi popoaifoefembo moatükun̄i ranana moani fi-hoeari moanambuhü ranahand̄i ratüpuri hohoan̄imo yanğır-anę. N̄ga asu ran̄i-moatükun̄i ra süngeundih̄i n̄geian̄i Godind̄i s̄imbor̄i

hohoanimo tükündifemboe yahumboani

11 Krais hapondanambe tüküfimboani, **12** Krais ai aiana munjguambo aboedi moatükunि haponda tükümfeyo ndanahambohunda Godimbo sai-rambo bogorि adükariimbofi tüküfimboani. Godimbo saimbo ser worि hondü sapo horombodidi-mayo ranahambo न्गसुंदेअंदैिंभि-मयो. Ranि ser worि ranana nindou ai worimbo-rumbo-yomopoani. Asu ranि-moatükunि ranai hifinि nafiyombo-yopoani, **13** Krais ai moai meme horि asu burmakau horि ra semündü haya Godimbo saimbohündambo kefuai hüfu, **14** Krais ai aiana ahandि horि ranि-randि semündü hayambo Godimbohunda sehefembo God nimiruambe Safambe Hondü mamimbo yaŋgiriyu kefuai mahüfu sihefimbo koadürümbo-koadürümbo nijgombo aboedambofe-munimbohunda. Ngä nindou bïdifiri ai Godindi himboahü moaruwai fiayeи ana, asu Godimbo sihourundeimbि bogorि ranai meme horि, burmakau anamindi horि, asu burmakau yikimindi weindambo mandifimbi-hundi hasüfi ranि amboani ahei-wami bubumafoarunda, asu ranि-moatükunि ranambo nindou ahei moaruwai fi ra Godindi himboahü aboedi tükümhindi. Ngä Kraisindi horि ana ranि-moatükunि hohoanimo ranahambo न्गसुंदेअंदैिंभि-अने. Sapo Kraisindi fiambe ana moai moaruwai hohoanimo ra akidou-amboani nimiro, **15** Krais ahanti fi nijgombo hohoanimo ra

Godimbohunda nintondi hifokoefe asihefeyo nou yare hifokoare masihendo. Ranimboane ahanti hori ranai ngiri sihefi fi moanambuh ranı yangiri popoaindihendi, nga wanı. Nga aiana sapo sihefi hohoanımo moaruwai ngusüfoambe popoai-marıhemuna asu sihıri horombodidi fehefekoate ahınumbi hohoanımo moai süngurıhundi. Ranimbo-anımbı asu sihıri God yangiri nünguweimbı ahanti ratüpuri aboedi ranı yangiri ratüpuri-ndemboyefi.

Kraisindi hori ranai simbori hoafi femindi sihefe ranahambo nginimaramindo

¹⁵ Ranimbo-hündambo Krais mamı ranaiyu simbori hoafi femindi sihefembo moatükuni ra didiboadore semündü tüküfi weindahı-mareandi. Rananımbı asu nindou daboe dıbonıyu-ndüreimbi koadürümbo-koadürümbo yangoroweimbı aboedi moatükuni ahei ape ai nımorımbı segodürümbo horombo hoafımareandırı ra ndahümündimboyei. Ndani-moatükuni ra yare yahurai tükümbıfeyowamboane. Sapo Sisas ai yıfıyuhü nindou moaruwai mamıkarı hohoanımomayei ranambeahındı aboedambo-mareandırı ai weangurühididi hoafi femindi sihefe ra yangoro-ambe ramarıhindımbı-hündı.

¹⁶ Nindou düdi ai süngunambo yıfındamboyahi yahuhaya, asu ahanti napo ra nindou ngorü ai mbısemündu-wamboane yahuhaya, pepafıhi sürü pare asihendi ranana sapo nintı-moatükuniımboyo hoafi femindi asihefeyo nahurai-ane. Nindou ranahandi nımori ai hoafi femindi sihefe hoafi ra süngure huhü

afindandit-mayo napo ra asemündu ana, nindou b̄idif̄ir̄i ai hoaf̄indeih̄iya, nindou ranai yif̄mayu mb̄isei. ¹⁷ Nindou ranai ranit-moatükunt̄ s̄ihendeimb̄i-hündi süngunambo ai yifayu rananit̄mbo ranit-moatükunt̄ ranai mami anihondümbo tükündifemboe. Nga asu nindou ranai yare hoaf̄ f̄iramündi s̄ihai mbura awi yif̄koate yanğırı anüngu ana, ahanti hoaf̄ femind̄i s̄ihefe moatükunt̄ ranai moanit̄ yare yangoromboane. ¹⁸ Ranit̄mbo-hündamboyo weangurühididi hoaf̄ femind̄i s̄ihefe ranai amboant̄ horinambo yanğırane ranit̄ hoaf̄ ranahambo ḥḡinemindimbo-hündä yaru marundi. ¹⁹ Weangurüh̄i Moses ai munjuambo nindou ranaheimbo God ai nindoumbo ranit-moatükunt̄ yanğır-anit̄mbo süngundihündi yahuhaya ahinümb̄i hohoanit̄mo hoaf̄ sürü papire masihendi ranahambo wataporit̄mbo-marandi. Raniyu asu ai burmakau anamindindambo hori memendambo hori ra semündü himoni foŋgoefi mbura hisip n̄im̄i düdü d̄idareimb̄iyo asu hambur̄ sipsipind̄i n̄inendi b̄idif̄ir̄iyo ranit-moatükunt̄ ranambo ahinümb̄i Buki-mayo ranitwam̄i füs̄ihai-füs̄ihaimarandi nindou munjuambo ranahei wam̄i kameih̄. ²⁰ Raniyu ai hoaf̄iyuhü yahuya,

“Hori ndanamboanit̄mbo sapo God ai hoaf̄ f̄iramündi s̄ihendühi ranit-moatükunt̄ ra randih̄i süngundihündi yahuhaya hoaf̄mendür̄i ranahambo ḥḡinindamindimboe,” *Kisim Bek 24:20* mehu. ²¹ Mami yare ramareandi yahuraiyu Moses ranai hori ra semündü haya, hoaf̄

femindî sîhefe ser worî asu muñgu moatükunî ranambe yañgorowanî Godîmbo dîdîbafîferambo moatükunî-mayo ranîwamî kameihî füsîhai-füsîhaimarandî. ²² Anîhond-ané, sapo ahînûmbî hohoanîmo ranai hoafîyowohü yahoya, “Muñguambo moatükunî ranana horînambo yañgîri-anîmbo popoaindîhendanî asu asükai aboedîndîmboe,” meho. Asu horî peyohü popoaihefe-koate ana, God ai ñgîri amboawi mbusu nindou-yei hohoanîmo moaruwai ranahambo.

Kraisîndî yîfi ana moaruwai hohoanîmo awarîhoendûhane

²³ Hîfînî rotu ser worîndî moatükunî ra sîsamî nahurai-ané, ñga anîhondü hamîndî moatükunî sünambe engoro. Ranîmbo-hündambo-anîmbo muñguambo hîfînîndî moatükunî ra horînambo popoaihefe ranambo aboedi tüküfemboane. Ñga sünambeahîndî hondü moatükunî engoro ranai ñgasündeandeimbî horî ranînambo yañgîri aboedi tükümbîfeyo-wamboane. ²⁴ Sünambe anîhondü hamîndî engoro ranahandî sîsamî nindou ai sürühoeimbi fondî nafîru hînîngîmarundi ranambe ana moai Krais ai kefuai hu, ñga wanî. Ñga sapo sünambe fondî hondü-mayo ranambeahîyu ai Godîndî hîmboahü sîhefîmbo-hündambo kameihî tüküfimbo ranambeahîyu ai kefuai hüfu anüñgu. ²⁵ Suda-yomondî Godîmbo sai-randeimbî bogorî adükari ranai ana ser worî moanî safambe hondü ranambeahîyu ranî-poanî horî semündü

haya moanि mamimbo yangiri himbanि mami-mamि randühi kefuai hüfu marandi. Nga Krais ana ai moai ahandि fi ra Godimbo saimbo afindimbo kefuai hüfu randi, nga wanि. ²⁶ Ranimoatükuni ra rambarea-mbonana, Krais ranai tñjirifo afindimbo semündü ra hu-humbo God ai hift, sünü asu munju moatükuni ra nafirandambe amboani tüküfi, nga wanि. Nga asu moanि ai mamimbo yangiri hamindि munguambo si aho ranahambo kameihü tüküfemboane ndeara bïdifiranambo si ranai tüküfembo yangiriyambe. Moaruwai hohoanimondi njinindi engoro ra Krais ai ahandinhoari Godimbo sihefimbohunda yifiyowohü awarihefembohündamboyu tükümefiyu. ²⁷ Munguambo nindou moanि mamimbo-animbo awi yifijo mburumbö asu süngunambo God ai yibobondeambui. ²⁸ Mami yare yahuraiyo Krais amboani ahandि fi ra Godimbo sihefembohunda moanि mamimbo yangiri nindou afindि ranahei moaruwai hohoanimo ra raguanambo-fembohunda yifimayu. Asükaiyu ai tükefyu ra moaruwai hohoanimo ranahambo gogorihefembo yifimboyupoani, nga nindou didyei ahambo tükümbifiyu sei hehi himboayeи hei ranaheimbo aboedambo-fendürimbo-animbo tükündüfimbui.

10

Krais ai mamimbo yangiri yifimayu

¹ Suda-yeimayo ahinümbi hohoanimo ranana sapo nîne-moatükuni aboedi süngunambo tüküfemboayo ranahandi-mayo sisamि yifiafi nahurai-ane. Asu nindou ai ahinümbi

hohoanimo süngurih-i-rühündeimbı munjuambo hımbanı aho ra ahei moaruwai hohoanimo ranahambo-hündambo Godımbo nıñıhondı hıfokoarıhi sıhehi arıhündı. Nga ranı hohoanimo ıgırı nindou Ape sowana hei arıhündı ranaheimbo munguna aboedambo-ndeandürt. ² Nga ahınümbe hohoanimo süngu nindou-yei moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-reändüra ai aboedi sürühehindeimbı tükümbehi-mbonana, asu ai ıgırı moaruwai hohoanimo ranahambo hütiyefi sei hehi hei rıhündı. Rambefe-mbonana, asu munjuambo Godımbo nıñıhondı hıfokoefe hohoanimo ra rühısaftı hıniıgırıhisı. ³ Nga asu Godımbo hıfokoefe sıhefe hohoanimo ra munjuambo hımbanı yarıhi pıyei arıhü hei ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hohoanimo korıfoefe-ndürimbohündı. ⁴ Nga burmakau horane asu meme hor-anı ranı-moatkunı ranai ana awi ıgırı moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandı.

⁵ Ranımbo-hündä Krais ai ndeara hıfına kosımbo yahumbo ai Godımbo hoafıyundühiyahuya,

“God, seana sıhambohündä nıñıhondı hıfokoefe sıhefe moatkunı ranımbo ana se moai yıfırıyafı,

ıgıt se wandı fi-safı ranırandı refembohündä yaro masahawandı.

⁶ Seana nıñıhondı sıhambohündä munjuambo mandıfeimbı-anı, asu moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohündä

ŋgorü-poanı s̄hambo s̄hefembo moatükuni
ranımbó ana moai h̄ihifi-h̄ihifiyafı randı.

*7 Ranıyahı̄ asu ro yarı̄he hoafı̄yahühı̄ya, ‘O God,
yını̄yahı̄ ro nda.’*

Sapo sürü paru ması̄hoemo buk ranambe
wambohündə yare hoafı̄maya.

Moanı̄ s̄ı̄haftı̄ hohoanı̄moayafı̄ ranı̄-süngefembo-
hündə ro ndeara kosamboanahı̄,” *Buk
Song 40:6-8*

mehu. *8 Weaŋguruhı̄ ai yare hoafı̄yuhü yahuya,*
“Seana moai yifırı̄yafı̄ randı̄ s̄ı̄hambohündə
nını̄hondı̄ h̄ifokoefe s̄ı̄hefe asu mandı̄fe arandı̄
moaruwai hohoanı̄mo raguanambofembo
ranı̄mbó ana,” mehu. Ahı̄nümbı̄ hohoanı̄mo
ra yaŋgorowanı̄ ranı̄-süngefumbo nını̄hondı̄
Godı̄mbo h̄ifokoefe s̄ı̄hefe hohoanı̄mo ra yarı̄hi
arı̄hündı̄ yahu Krais ai hoafı̄maya. *9 Asükai ai*
yare hoafı̄yuhü yahuya, “O God, yını̄yahı̄ ro
nda. Ro apo se hohoanı̄moayafı̄ sünğū yaŋgırı̄
süngefihı̄ refemboanahı̄ ndanı̄mboahı̄,” mehu.
God ai muŋguambo wamı̄ndafı̄ Godı̄mbo sai-
rambo moatükunī ra gigı̄ranambo-reandühani,
asu Kraisındı̄ fi Godı̄mbo saimbo moatükunī
ranahandı̄ fondı̄hü sı̄mborı̄ kı̄kafoareandı̄.
10 Sapo Sisas Krais ai God ro hohoanı̄moayahı̄
sünğū yaŋgırı̄ rambı̄reandamboane mehu ranı̄-
süngefure haya asu ai moanı̄ ahandı̄ fi ra mamı̄mbo
yaŋgırı̄ muŋguambo si aho ranı̄mbó kameihı̄
Godı̄mbo ması̄hendo. Rananı̄mbó asu s̄ı̄hı̄rī
moaruwai hohoanı̄mo ranambeahı̄ndı̄ aboedı̄
sürühehundeimbı̄ anı̄mboefı̄.

11 Suda-yomondı̄ Godı̄mbo sai-randeimbı̄
bogorı̄ mamamı̄ ranai ahandı̄ Godı̄mbo
nını̄hondı̄ mandı̄fe s̄ı̄hefembo ratüpurī ra

muŋguambo si ratüpuriyuhü moanि mami ranि-moatükunि ratüpuri yangiriyu rarao ra hu marandi. Nga asu ranि-moatükunि ratüpuri ranai ana awi ḥgirи moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandi. ¹² Nga asu Krais-ana moanि ai mamimbo yangiriyu yifiyuhü ahanti fi ra Godimbo masihendo muŋguambo si moaruwai hohoanimo ra raguanambofembo-hündä. Ranani asu ai haponda Godindı warı hondü waranı amaru. ¹³ Ranıhü ai Godimboya, ai wandı hürütümbı nindou ra wandı yirimbo hoarehi hınıŋgiimbıreandi yahuhaya hifanda amaru. ¹⁴ Ai moanि mamimbo yangiri yifiyuhü Godimbo fi ahanti ra sihendühi asu ranınambo ai nindou ranaheimbo moaruwai hohoanimo ranameahindı surühendırı hınıŋgi-mareandüra ai koadürümbo-koadürümbo ndorıhehi anımboei.

¹⁵ Yifiafi Aboedi ranai-amboanि ranahambo anıhond-ane meho. Nga ai Baibor-ambeahı weaŋgurühi hoafiyowohü yahoya,

¹⁶ “Haponda awi süngunambo-anımbo Israer nindou-babıdımbo,
ndanि hoafı femındı sihefe ndandıhe ndahurai-anımbo randıheamboyahı,”
Adükari ra mehu.

“Ro wandı-mayo hohoanimo ahei ho-
hoanımoambe hınıŋgındıheandühi
asu ahei ḥgusüföfihı sürü papındıhi hınıŋgi-
ndıheamboyahı,” *Jeremaia*
31:33

mehu. ¹⁷ Ranıyu ai niŋofi hoafiyuhü yahuya,
“Ro ahei moaruwai hohoanımomayei-ane

asu moaruwai hamindî moatükunî hondü yarîhi
arîhündî
ranahambo amboawiyei mbisahi ɳgîri
gedambo hohoanîmondahî,” *Jeremaia*
31:34

mehu.¹⁸ Asu muŋgu ranî-moatükunî hohoanîmo
ranahambo amboawiyei ehu ana, asu moaruwai
hohoanîmo raguanambofembo Godîmbo
nînîhondî hifokoefe sîhefe hohoanîmo ranai
ŋgîri asükaindo tükündîfe ndandî.

¹⁹ Nga ranîmbo-hündambo-anîmbo wandafî
mami, awi Godîmbo sîhefe bogorî adükari
ai moani Sürûhoeimbi Hondü Fondî ranambe
kefuai hu arandî nou sîhîri amboanî moani
hîmbokoate God nîmaruambe Sisasîndî horî
sürgumbo keboehu ŋgemboyefî. ²⁰ Sîhîri
ranambe keboehu ŋgemboyefî sîmborî naft
ranî-süŋgu. Sisas yîfîyuhüyai hoearî Godîndî
naftambehü mapenîŋgo ranî mbusumo
naft hifombo yangîri nîŋgoweimbi naft ra
sübûdîmarîhendi. ²¹ Ranîmboane hapondani
ana sîhîri Godîmbo Sai-randeimbi Bogorî
Adükari Godîndî worî sünambe ranambeahîndî
nindou hifanda-randeimbi bogorî anüŋgu.
Ranai Sisas-ani. ²² Sapo aiyu ahandî horîna
sîhefîmbo moaruwai hohoanîmo sîhefî
ŋgusüfoambe ranahambo sîhîri hüti-anefî
yarîhu arîhundi sefi-rîhundeimbi amaro ra
popoai-marîhemuni. Asu sürûhoeyaweimbi
hoenambo amboanî kameihî sîhefî fi
hundürümaramuni. Ranîmbo-hündambo-
anîmbo sîhefî ŋgusüfoambe moaruwai tîkai
hohoanîmo amaro ra raguanambondîhu
mbundihi asu sîhîri moani anîhondümbofe

hohoanimo ranı yangırı ndahumündefi hohu God sowana akımi sühündahu ηgefimboane.

23 God ai aboedi moatükuni süngunambo sıhefimbo saimunımboayu ranahambo horombo hoafimareandi. Ranımbo sıhıri hoafiyefi arıhundi ranahambo awi ηgınındı nimboefimbo himbonedefimboane. Awi ahambo sıhıri randeambui mbısefi anıhondümbo-ndıhumboane sapo God ai hoafiyumbühündi ai randeambuimbo-hündambo wambo. **24** Awi sıhıri mamamı wandafı mami ranaheimbo hohoanimo-ndefimboane. Asu nindou ai sımborı fehefe asu ηgusüfo pefe hohoanimo ra ahei hohoanimoambe botındıhumboane.

25 Awi sıhıri ana wandafı mami-babıdı mamühi fandife hohoanimo ra refe hıniŋgıfepoant rühi sapo nindou amuri bıdífırı raweahi arıhundi nou, ɳga wanı. ɳga se hoeirıhimboanei bıdífırani si ra ndeara akımane. ɳga ranımbo-hündambo-anımbo asu sıhıri nindou bodımondı ranahei ɳgusüfoambe hohoanimo ɳgınemındındürimbohunda tıñırifondefi ɳgefimboane.

Godındı Nımorı ranahambo daboadanambo-fipoani

26 Asu sıhıri Kraisındı-mayo anıhondü hoafı ra fífırıhu mburıhu, moanı sıhefi hohoanımonambo yangırı heföhında, ranınambo moaruwai hohoanımo ranı-süngu peahu ahefi ana, moai ɳgorüpooanımbo hıfokofefe Godımbo sıhefeyoani asu ranambo hohoanımo ra raguanambofembo yangoromuni, ɳga wanı. **27** ɳga sapo Godındı yıbobofemunımbo si tükündıfeyowohü nindou Godındı hürütümbı ranaheimbo ɳgınındı

hamındi hai ranambo tı̄kırı̄ndandürimboe ranahambo yihimböyefühi hı̄mboayefi ranı̄ yanğır-anę engoro. ²⁸ Nindou düdi ai ahınümbe hohoanı̄mo Moses masendi ra hı̄mborı̄yowohü süngefekoate-ayu ana, nindou yimbuyafanı̄ asu ńgımı̄yomo ai ranı̄-moatükünǖ ra ai ramareandi sei hoafı̄yeianı̄ moanı̄ amboawi yaho-koate hı̄fokoarı̄hi marı̄hündi. ²⁹ Asu nindou düdi ai Godındi Nı̄morı̄mbo daboadı̄ hı̄hı̄rarırı̄ ana, se ranahambo nǖngurı̄hi hohoanı̄mo-yeihı̄yeia? Nindou ranai ana awi afındı̄ tı̄nırı̄fo saf-anı̄mbo ndemündümbui. Kraisındı̄-mayo horı̄ ranambo Godındı̄ hoafı̄ femındı̄ sı̄hefe ranahambo ndomarı̄hündi. Horı̄ mamı̄ ranamboyo nindou ranahambo hohoanı̄moambe sürı̄herı̄ hı̄nı̄ngı̄marer-anesi. Nga asu nindou ranai hoafı̄ femındı̄ sı̄hefe horı̄-mayo ranahamboya, ranı̄-moatükünǖ ana moan-ane, nga ndorı̄hoeimbı̄ moatükünǖ hamındı̄yopoanı̄ yahumbü nindouani. Ranani asu ai Yı̄fı̄afı̄ moanı̄ hı̄poambore-randeimbı̄ ranahambo moaruwai-moaruwai-mboareandi. ³⁰ Sapo sı̄hı̄rı̄ fı̄fı̄hundi Adükarı̄ ai yare hoafı̄yuhü yahuya,

“Nindou moaruwai hohoanı̄moyeianı̄ ranı̄-süngefumbo sı̄mborı̄ tı̄nırı̄fo sai ana, wändi ratüpür-ane.

Ro sı̄mborı̄ tı̄nırı̄fo ndeheamboyahı̄,” *Io 32:35*

mehu. Asükaiyu ai nı̄ñofi ńgorü hoafı̄yuhü yahuya,

“Adükarı̄ ai ahandı̄hoar-anı̄mbo ahandı̄ nendi ra yı̄bobondearümbui,” *Io 32:36*

mehu. ³¹ Yanğırı̄ koadürümbo nǖngumbü God ai nindou kı̄kı̄hemındı̄mbo ra yihimbombü

moatükun-ane.

*Anihondümbofe hohoanimo ra ḥg̃inindi
kikihindi-humindef-mboane*

³² Sapo ranı-moatükuni sıheimbo-so horombombo tükümfeyondürü ranahambo se hohoanımondei! Godındı-mayo si aboedı sıheimbo boakıfoa-reandürämbe ranı mbusümo maho ra sapo se tıñırıfo afındı tükümfendüra awi tıñırıfo ranambe hüti-hütimayei hei-ane. ³³ Se ranı-sımboanı nımböei-ambe ana ḥgoambo nindou bıdıfırı ai sıheimbo nindou hımboahü moaruwai-moaruwaimbo-rıhindürühı tıñırıfombü hohoanımo masahündürü. Asu se ḥgoambo nindou ai tıñırıfo asahümündi ranı-babıdımbo-yahindühi se ahei mbusümo nımböeimbo ai tıñırıfoayeи ra farıhehi-ndürühanei. ³⁴ Ranıyei asu se nindou karabusambe nımböeimbo tıñırıfoayeи nou se-amboanı ai-babıdımbo tıñırıfomayei. Asu nindou bıdıfırı ai sıhei napo ra ḥgoambo fufurühümündi hündüranı asu se ranımbı hıhıfı-hıhıfıyeihı aheimboya, ‘I ambırıhündı ana,’ sei hehi warı hürühümündi-anı ai sahümündi marıhündı. Se ranı-moatükuni ranahambo ramarıhindi ra, sapo sıhei aboedı moatükuni hondü koadürümbo-koadürümbo yanGOROMBOAYO ra fıfırıhi hehimbo-wambo.

³⁵ Ranımbı-hündambo awi se sıhei ḥg̃inindi hamındı anihondümbofe ho moatükuni-mayo ra warı-hündühümündimboyei, ḥga yowanı. ḥga nımböe ranı-moatükuni ranahambo takın-anımbı God ai aboedı adükarı moatükuni ro ndeheamboyahı mehu ra ai ndembui.

36 Ranimbo-hündambo-animbo God ai nîne-moatükunt saimbo horombo hoafimareandi ra semindimbohunda awi se moanî sapo God ai nîne hohoanîmo hohoanîmoayu ranisüngu yangiri himboarînambo hîbadîhümbo ratüpurinde. ³⁷ Sapo Baiborambe God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Awi gedamboyo-poanî, ñga nindou sapo tüküfembo-mayu ranai tükündifimbui.

Ai ñgirî gedambo hîhînîngindeandi.

38 Ro hohoanîmoayahî ranisüngu yangiri rarihindimbi nindou wandi, awi ai wambo anihondümbo-rîhindürühî mbînimboei-amboane.

Ñga asu nindou düdi bîdifirî ai wambo anihondümbofe ranahambo sisirefiyu ana,

asu ro ñgirî nindou ranahambo wudîndîhînt,” *Habakuk 2:3-4*

mehu.

39 Ñga asu sîhîri ana Godimbo anihondümbofe hohoanîmo ranahambo sisiriyahundühi awarîhehundeimbî nindou-yefipoanî, ñga wanî. Ñga awi sîhîri ana Godimbo anihondümboihu hefûhi aboedambo-yahundeimbî nindou-aneft.

11

Anihondümbofe hohoanîmo nimindi hoaf-ane

¹ Sapo anihondümbofe hohoanîmo ranana nîni-moatükuntimboyo himboayefî ra tükündifemboe ranahambo sîhîri dîdîboadorihu fîfirîhundi. Ranî-moatükunt ranana sîhîri ñgirî sîhefî himboarînambo hoeindîhundi, ñga moanî hohoanîmonambo yangir-anîmbo

ranı-moatükunī ra anıhondü mbeñgori mbisemboyefī. Hohoanımo ra anıhondümbofe hohoanımo-anę. ² Horombo amoao ahei anıhondümbofe hohoanımo ranımbo-hündambo God ai aheimboya, nindou aboedi mbumundanei mehundürī. ³ Sıhefī anıhondüfe hohoanımo-mbohündambo fífirihumboayefī sapo God ai hoafiyuhü ahandī hoafınambo sünü hif̄ī ra nafı̄marandī ranahambo. Nga ranı-moatükunī ra nafı̄maranda hı̄mboarınambo hoeiarı̄hundī ai moanı̄ hoeifekeoate moatükunı̄nambo randī ramareandī.

Aber, Enok asu Noa ai Godı̄mbo anıhondümbo-marı̄wurī

⁴ Aber ahandī anıhondümbofe hohoanımo-mbohündambo ai Godı̄mbohündambo nı̄nı̄hondī hı̄fokoare mamandeandī. Ai ramareandī ra Ken ai ramareandī ranahambo ńgasünde haya Godı̄ndī hı̄mboahü moanı̄ aboedī hamı̄ndiyo. Asu ahandī anıhondümbofe hohoanımo-mbohündambo God ai ahamboya, aiana nindou moanı̄ mbumundī hamı̄nd-anī mehu hoafı̄ ra Aber ahambo maho. Ranı̄yu asu God ai nı̄ne-moatükunī Aber ai ahambo masagado ra hı̄hı̄fı̄-hı̄hı̄fı̄yu marandī. Aber ai yı̄fı̄mayusı̄, ńga awi ahandī anıhondümbofe hohoanımo ranı̄-sǖngumbo hoafı̄ yare hoafı̄yo ara ho.

⁵ Enok ahandī anıhondümbofe hohoanımo-mbohündambo God ai ahambo nı̄moamo maserümünduwa asu ai yı̄fı̄-koate gedühī manǖngu. God ai maserümündu-wambo asu nindou dı̄dai moai ahambo hoeirirı̄. God ai Enok ahambo semündü hafokoate-yuambe ranı̄-sımboanı̄ ahambo hoafiyuhüya, ‘Ro hohoanımoayahı̄ ranı̄-sǖngu yanğırı̄ sǖngumara

hu,’ mehundo. ⁶ Nga nindou Godimbo anihondümbofe-koate-ayu ana, asu ahambo God ai njirri siaondifiyu. Nga nindou düdi ai Godindi fikimi sühüfembo hohoanimoayu ana, God ai anüngu ranahambo anihondümbo-mbireand-amboane. Sapo God ai nindou düdi ahambo hüti-hütiyuhü kokoaruri ranahambo takini segodombo ranahambo kameihî anihondümbo-mbireand-amboane.

⁷ Noa ahanti anihondümbofe hohoanimo-mbohunda God ai niñe-moatükunti sünguna refeyowanı tüküfemboayo ra Noa ai hoeifekoate-yuambe ranahambo ahinti hoaftrürühıya ranimoatükunti tükündifemboe mehu. Ranıyu ai Godindi hoafı ra himborıyu mbura, moani ai hoafımayu süngu sip afındı ra nafımarandı ai ahanti aborüdı-babıdı ranambe kefoehi nimareimbo aboedamehindi-mayo ra. Ranıyo asu ahanti anihondümbofe hohoanimo-mbohunda God ai ahamboya seana nindou mbumund-anafı mehundo. Ranı-süngu nindou munjuambo ahambo anihondümbo-arıhorı ranahambo refemboayu nou. Ranımbohündamboyo asu Noa ai munjuambo nindou ndanı hifihündı ranaheimbo nindou moaruwai-anei yaho nafuiyombo nou ramareandı.

Abrahamindi hoaf-ane

⁸ Abraham ahanti anihondümbofe hohoanimo-mbohunda God ai ahambo hıdıborı nafını hifı ngorü segodımbo koehefimbo mehu ra himborımayu. Ai ahanti hifı hondü hınıngire haya moani fifırıfekoate nahanafımbayahı nda ahahı yahuuhaya sırimbırowohü mahu.

9 Ahandı anıhondümbofe hohoanımo-mbohündə God ai ahambo hifı ɳorü ndahandomboyahi yahu horombo hoafımayu ranı hifambe hidiþbo-hidiþborihoei manün̄gu. Ranıyu ai hifı ranıhü ser worambe manün̄gu sapo Aisak ahandı nımorı, asu Sekob Aisakındı nımorı marıne mami ranı hifı God ai sün̄guna dagapıranı nıngomboayafanı nou. Nga ahafanımbo amboanı God ai ranı-moatükuni segopırımbohündə horombo hoafımareapıri. **10** Abraham ai ser worambe manün̄gu, nga ɳgoafı adükari koadürümbo-koadürümbo nıngoweimbı God ai ahandıhoarı nafımbo hohoanımoyu mbura nafımarandı ra hoeifemboyu hımbomayu hu.

11 Sara Abrahamındı nımorehı ahandı anıhondümbofe hohoanımo-mbohündə ai ahandıhoarı amboanı purusi nımorı-koate nıngo ho-hombo boagırı-mayoyosi, nga asu God ai ahambo ɳgındı masagado nımorı wakındandımboyaafi yahu horombo hoafımayu ra ai anıhondümboyu hoafımayu, nga ai ranı-sün̄gundeambui, yahohaya hohoanımomayo. **12** Ranıyu asu Abraham ai ndeara boagırıyuhü yıfımbo yanğırımayusı, nga asu ai afındı nımorı burayo ranahei amoao-mayu. Nımorı nindou mami yanğırı ranahandambo-hündı burayo ra moanı afındı tüküfeihıyo sapo mupui sün̄ambe engorü asu gudikikırı tapuiyowa kikifekoate engorü yahurai tükümfeyo, God ai ahambo horombo hoafımeindo nou.

13 Nindou muŋgu ranai Godımbo

an̄hondümbo-r̄hor̄ heimbo sün̄guna yif̄mayei.
 Ai ndan̄ hif̄hü n̄imboei-ambe awi sa po
 God ai aheimbo aboed̄ moatükun̄ segodürimbo
 horombo hoaf̄mayu ra sahümündi, ḷga wan̄.
 ḷga moan̄ ai aŋgun̄ n̄imboeimbo h̄imboari-
 nambo yangiri hoeir̄hindühi h̄ihif̄-h̄ihif̄mayei.
 Ran̄yei ai weindah̄ yar̄hi hoaf̄yeih̄ seiya, 'Ro
 ndan̄ hif̄hü n̄imboefan̄ ro ḷgorü hif̄hündi
 h̄id̄bor̄ nindou nou-anef̄, moan̄ bodifombō
 ndan̄ hif̄hü an̄imboef̄,' masei. ¹⁴ Nindou ai
 yar̄hi yahurai hoafayei ana, s̄ihiri randihu
 hohoan̄mo-ndef̄hüya, aiana ahei hif̄ hondü
 aboed̄ ham̄ndi ran̄ hoeifembo seimboanei
 yar̄hi yahurai hoafayei mbisef̄mboane.
¹⁵ Nindou ranai ahei hif̄hü weaŋgurühi n̄imboei
 mbur̄hü ra h̄in̄ŋgr̄hi hehi ḷgoründühi
 n̄imboembo weaŋgurühid̄di hif̄ ranahambo
 hohoan̄mo pambar̄hi-mbonana, awi ai
 koadürana h̄ihiriyahi hei. ¹⁶ Wan̄, ḷga
 ai sa po hif̄ sün̄ambe engoro hif̄ ndan̄hü
 ḷgasündareand̄ ran̄ hif̄namboyei hombo sei-
 hehi hohoan̄momayei. Ran̄imbo-hündambo-
 an̄imbo asu Godimbo ai s̄hef̄ God-ani seimbo
 ra God ai ḷgr̄ir̄ aheimbo amoan̄ŋgi-ndundür̄
 sa po hif̄ ran̄fihi aheimbo ḷgoaf̄ adükari naft̄ra
 h̄in̄ŋgi-mareandambo wambo.

¹⁷ Abraham ahanti an̄hondümbofe
 hohoan̄mo-mbohündä God ai ahambo
 yari hoeimarir̄ ranambo asu ai ahanti
 n̄imori Aisak ra Godimbohündä hifokoeſi
 s̄hefimbo hohoan̄momayu. Abraham
 ranahamboyu God ai n̄ini-moatükun̄imboyu
 ahambo refimboayu ranahambo horombo

hoafimarira fífirimareandi. Nga asu Abraham ai ahandi n̄imori mami hamindimayu ranahambo Godimbohünda hifokoeſi ſihefimbo hohoan̄imomayu. ¹⁸ Sapo God ai Abrahamimbo Aisak ranahamboyu horombo hoafirirühi yahuya "Aisak ranahandambo-hünd-animbo ſihafi amoao mami afindi rayagodimboe sa horombo hoafimarihean̄ini," mehuyosi, nga asu ai ahandi n̄imorimbo hifokoeſimbo hohoan̄imomayu. ¹⁹ Abraham ai yare hohoan̄imo-yuhüya, Aisak ai yifayu ana, God ai yifihündi botindirümbui yahuhaya hohoan̄imomayu. Nga moani hoafimbo randihu hoafindefihüya, Abraham ai ahandi n̄imori yifihündi nou hihiri maserümündu mbisefimboane.

Aisak, Sekop asu Sosepi-yomondi hoaf-ane

²⁰ Aisak ahandi anhondümbofe hohoan̄imo-mbohünda ai ahandi n̄imori yimbu Sekop Isombo aboedi didiaboado-mareapiri. Ai hoafi ranınambo n̄ini-moatükun̄yo ahafan̄imbo sünguna tüküfemboayo ranahambo hoafimayupiri. ²¹ Sekop ahandi anhondümbofe hohoan̄imo-mbohünda ai ndeara yifimbo yanğıri-yuambe Sosepindi n̄imori yimbu ranahafan̄imbo aboedi-aboedimareapiri. Ai ahandi n̄iminiyi wafu ranıwam̄ kikihamündü amofihü Godimbo seana Adükari aboedi hamind-anafı yahuhaya hihifimaruri. ²² Sosep ahandi anhondümbofe hohoan̄imo-mbohünda asu ai ndeara yifimbo yanğıri-yuambe hoafiyuhüya, süngunambo Israer ai Isip hifi hınıŋindihı hehi ngorü hifina

ŋgeimboyei mehu. Asu ai yifindua ahanti hamindı ranahambo nüŋundıhi-nüŋundıhi-mandıhündı yahu haya hoafimayundi.

Mosesindı hoaf-anę

²³ Mosesindı hond-afındı ahafe anıhondümbofe hohoanımo-mbohündı ai ahafe nımorı Moses ra wakırındıfe mburiña aboedi hamindımayu ranımboane asu nindou adükarı bogori Isip hifi hifandarandi ranahandi ahınümbı hohoanımo ranahambo yihimbokoate ŋgımı amoamo weindahıfikoate sowarındıfe manımbafe. Sapo nindou adükarı bogorındı ahınümbı ranane nda: Suda-yafe nindowenihı nımorı munju hifokoambırıhind-amboane.

²⁴ Moses ahanti anıhondümbofe hohoanımo-mbohündı ai adükarıyu mbura se wambo ana Isip-yafe nindou adükarı bogorındı nımorı Ferondı nımor-ani mbısa Hü-ndırımboyei yahu haya hohoanımomayu. ²⁵ Moses ai

sapo Godındı nendambo ŋgorü nindou ai moaruwai-moaruwaimbo-marıhindürə afındı tıñırıfoayeı ranıbabıdımbo yahurai refemboyu hohoanımomayu. Nga asu ai moai bodıfombo moaruwai hohoanımo süŋgu hıhıfı-hıhıfımbo hohoanımoyu. ²⁶ Krais ranahambohündı Mosesımbo amoanıŋgumbı hoafı hoafı-yahündowani ai munjuambo kakı, hoearı, ŋgınındı moatükunı napo Isip hıfıhı engoro ranahambo ŋgasünde amboayo yahu haya hohoanımomayu. Ranıyu ai

süŋgunambo God ai ahambo tıñırıfomayu ranı takını aboedi moatükunı segodımbo-mayu ranımbo hımboapomayu. ²⁷ Moses ahanti

anihondümbofe hohoanimo-mbohündə asu ai Isip hif hiniŋgire haya Isipihündi nindou bogorindi ɳginindi ranahambo yihimbokoate mahu. Nindou Godimbo hoeifikoate-mayu ra Moses ai hohoanimonambo yangiri hoeimariri ranimboyu ɳginindi yangiri manüngu hu. ²⁸ Ahandi anihondümbofe hohoanimo-mbohündə nindou aheimbo Pasofa si ra botimareandi. Si ranifih sipsip hifokoaru mburümbo yipurifih hori kükihoemonda, God ai sünəmbeahindi nendi amongo nimori hifokoe-fembohündə koamarıherü ranai Israer nindou ranahei fikimi akimi hokoate-mbiyuwa yahuhaya se ranı-moatükünü ra yaru mehpuri.

Israer afındı ai Godimbo anihondümbo-marıhorı

²⁹ Israer nindou ahei anihondümbofe hohoanimo-mbohündə ai Hamburi Sırıwara bamarıhehindı moanı hif yangiri süngu nou. Isipihündi nindou ai randıhu badıhehu yahomo houmbo raweafundane, hoe ranai koadürü-koadüreandühı titiporıkomareapura yifisafımemo. ³⁰ Israerihündi ahei anihondümbofe hohoanimo-mbohündə Godindi ɳginindinambo Seriko ɳgoafı-yafe giniri ra tiboai pindimboe sei hehi giniri ranahambo 7 ambe-ramindeimbımbo wakıyei wakımarıhinda tütifoai pımayo. ³¹ Rahap nimorehı nindowenihı bırabırıyo-randeimbı ahandi anihondümbofe hohoanimo-mbohündə ai Israerihündi nindou yimbu ɳgoafı kosemindı-mbohündə samonjorımbo tükümeftıneanda aboedi

hīhīfī-hīhīfīna worinimareapīri. Ranimbō-
hündamboyo ahambo moai hīfokoarundi
nindou Godimbo anīhondü-mbōfekoate-yeimbī
hīfokoako-mafoarundürī ranambe.

*Godimbo anīhondümbo-rihoreimbī
ranahaimbo tīñirifo tükümefeyondürī*

32 Awi ro nīnī hoafī ngorū sīheimbo
hoafīmandahī n̄gaha? Si moai gedühi nīnōgo ro
Gideon, Barak, Samson, Septa, Defit asu nindou
muñgu Godindi hoafī hoafīyomo-rundeimbī-
memo ranahamumbo hoafīyombo, n̄ga wanī.

33 Nindou ranai ahamundi anīhondümbofe
hohoanīmo-mbohündā ndīfo nindou-babīdīmbo
yifiarī-yomombo asu ai hamarīhoemo. Bīdīfīrī
ai mbumundi hohoanīmonambo yangīrī
nindoumbo hīfandīmarapuri asu ai nīnī-
moatükünīmboyo God ai saimbo horombo
hoafīmareapuri ra masowandümo. Ranīyomo
bīdīfīrī ai adükari nīmambeahī nīnīhondī
ahandī ndürī raion ranahandī yafambe tapīru
kīkīhīmaründümo.

34 Bīdīfīrī ai yīhīmbo
sīsīreandeimbī hai n̄gīnīndī-hamīndī ahamundi
hürütümbī püpimaranda mahoro ra dīkīru
mamandundi asu bīdīfīrī aboedambomefundī
ranambeahīndī ahamumbo pisaonambo
hīfokoefepurīmbo mehomo. Nindou ranīmemo
ai hamīndī kemīndīkoate-memosī, n̄ga asu
süngunambo ai hamīndī n̄gīnīmaründümo. Ai
yifiarambe moanī tītaboari-hoemondühīyomo
asu ai ndīfo nindou-yomondī harīndīfo nendī
ranahamumbo wamafandüpuri. 35 Nīmorehī
bīdīfīrī ahei anīhondümbofe hohoanīmo-
mbohündā ahei fikīmīnīndī yīfīyomondeimbī

yangiriyaifu marunda sahüpürümündi
 marihündi. **Bidifiri** ai karabusambe
 Godimbo daboadanambo-arihori ana, aboeda
 ngeimboyiei, n̄ga ai moei masei ranimboanei
 asu nindou n̄gorü ai ahei fi moaruwaimbo-
 marihindüra asu yifimaye. Nindou ranai
 aboedambofe yiboarukombo süngunambo
 yifityei mburihü yifihündi botiyahi yangiri
 aboedi n̄ngombo-mayo ra hohoan̄moyeih
 aboedambofembo yiboarukomaye. ³⁶ Asu
 bidifirambo hoafinambo moaruwai-
 moaruwaimborundüri asu bubumarundüri
 asu bidifirambo seninambo hüputüpu-
 rhoundüri karabus-ambe h̄in̄nḡmarundüri.
³⁷ Bidifirambo nimoeinambo pütiyomondühi
 bubumarundüra yifimaye. Bidifirimbo
 sonambo yimbu kikirundüri sihoudüri asu
 bidifirambo pisaonambo hifokoarundüri
 sihoudüri marundi. Bidifiri ai aheimbo
 moaruwai-moaruwaimbo-r̄ihindürüh t̄n̄j̄rifo
 masahündüra moani napo-koate sipsip hoeari,
 meme hoeari ranı yangiri güdühi sahümündi
 hehi hahabodei wak̄imarihindi. ³⁸ Sapo ai
 nindou aboedi hamind̄yei, n̄ga asu nindou
 hifit ranihündambo ai aboedi hamind̄-yeipoan!
 Nindou ranai n̄mi wohi furikoate-yowohü,
 hifit wafuanı hihiriyiei wakirihindühi, nimoei
 ambisambe hifit ambisambe ranambe n̄mboei
 marihündi. ³⁹ Sapo nindou munjuambo ranai
 Godimbo anihondümbo-marihori ranimbo-
 wambo God ai nindou aboed-anei mehu, n̄ga asu
 ai God n̄ni moatükun̄mboyo segondürimboane
 yahu horombo hoafimareandı ra awi moai

sahümündi. **40** God ai sünguambo s̄ihefimbo munGU semunimboayu aboedi moatükunİ hondü ra ndore s̄ihai hayambo wamboyu asu nindou ranai boatei semindikoate-mayeİ. God ahandİ hohoanimo ana yahurai-ane, s̄ihefimbo munGU ramareamuna aboedi s̄imongorİ-humİndefimboanefİ.

12

Awi s̄ihiri Sisasimbo yangiri himboari pandihurühi anihondümbo-ndihurimboane

1 Nga asu awi s̄ihiri nüngumandahua? S̄ihefombo ana nindou afındİ ranai wakırıhimunühi nİne-moatükunİ anihondümbofe ramarıhindİ ranınambo s̄ihefimbo anihondümbofe hohoanimo nafüimarıhümuni. Ranımbo-hündambo-anımbo awi s̄ihiri s̄ihefihoarı nİne-moatükunİ s̄ihefimbo naft gürareamuni ranane, moaruwai hohoanimo ɳiginindi hamındİ kikihİ safaramındımunı ranane ra yihirindİhu hohu, ɳusüfo ɳiginindi foandıhu hohu, s̄ihefimbo hombo God ai naft hİNİNGİmareamuni rasüngu ɳgefimboane.

2 Awi s̄ihiri Sisasimbo yangır-anımbo himboari pandihuri ɳgefimboane. Ai s̄ihefi anihondümbofe hohoanimo nİmındıhani asu ai s̄ihefi anihondümbofe hohoanimo rasüngunambo naftindamündİ hİNİNGİndeamunuümbui. Ai nİne-moatükunİ tıñırifo ahambo sowahı tükümfendo ranahambo awi ro nİmi keimbı karıhendeimbıfıhi yifimboanahı, nga i ambe ranı-moatükunİ ra hİNİNGİndıhea yahu, nga wanı. Nga hıhıfıhıfı afındİ ai süngunambo semindimboayu

ranahambo hohoanı̄moyuhü ai amoanı̄ngümbi moatükunı̄mbo moan-ane yahuhü ńgınındı̄ yare manüŋgu. Ranani asu ai haponda God muŋgu hı̄fanda-randeimbı̄ ahandı̄ nı̄marı̄fondı̄ ahandı̄ warı̄ hondü waranı̄ amaru.

God ai sı̄hefı̄mbo tı̄ñırı̄fo asemunī ranana sı̄hefı̄mbo dı̄dı̄boado-femunı̄mboani

³ Awi se Sisası̄mbo randı̄hi hohoanı̄mondhündö, sa po nindou moaruwai hohoanı̄moyeimbı̄ ranai yı̄boaruko-rı̄horühı̄ moaruwaimbo-moaruwaimbo-marı̄hora moan-ane yahuhaya ńgınındı̄ manüŋgu. Ranı̄mbo-hündambo-anı̄mbo asu se-amboanı̄ yahurai nı̄mboei, ńga se ranī-moatükunı̄ sı̄heimbo tükündı̄feyoanı̄ ńgusüfoambe garı̄bı̄ndahindühı̄ rühı̄ randı̄hi hı̄nı̄ngı̄-ndı̄himboyei. ⁴ Se moaruwai hohoanı̄mo ranahambo raguanambo-fembo sei hehi ranı̄-babı̄dı̄mbo hüti-hütiyeihaneısı̄, ńga awi moai moaruwai hohoanı̄ombo yifiarı̄yeihı̄ sı̄hei horı̄ ai pı̄yo, Sisasındı̄ horı̄ ramefeyo nou. ⁵ Awi sı̄heimbo God ai ahandı̄ nı̄morı̄ nou ńgusüfoambe kıkı̄mı̄foefeimbı̄ hoafı̄ wataporı̄mbo-marandürı̄ ra se mıtarı̄-hümündiai? Sapo Ai yare hoafı̄yuhü yahuya,

“Wandı̄ nı̄morī, Adükarı̄ ai sı̄heimboya ai dı̄dı̄boadondı̄hi hohoanı̄mo-mbeyeia mbüsü haya ńgorü süngunde randearanı̄ se ahambo hı̄mborı̄ yanğırı̄ hı̄mborı̄ndahündö.

Asu ai sı̄heimbo dı̄dı̄boadı̄-fembohündə nı̄nı̄mboyo se tı̄ñırı̄fo dagadüranı̄, ńgusüfo nı̄mbı̄ndeimboyei.

6 Sapo Adükari ai nindou mami ŋgusüfo parare-andi ana,
didiboaodore arandi.

Asu nindou mami asemündu ana,
ahambo wandi n̄morani yahuhü
aboedambohündə pakarıherü arandi,”
Sindaun 3:11-12

mehu.

7 Siheimbo didiboaofe-ndürimbohündə God
ai pakari-hefendürimbo mbüsüwanı ahanti
n̄morı nou, se moanı ŋgiñndi n̄imboei.
Ranahandambo hündi se t̄ñjirifo asahümündi
ana, ranı-moatükuni ra God ai ahanti
n̄imorimbore-anduri haya rareandürühani.
Hifi ndanıhündambo boagiri ai n̄imorimbó
didiboaodo-fimbohündə moai pakarıherü
randıyo? **8** Nıneafı n̄morı sihambo Ape ai
ahanti n̄imorimbó noureanını pakarıhefenin-i
koateayu ana, awi se boagıreimbı n̄morı¹
hondüyüfi-poani, ŋga se boagiri-koate
nafınındı n̄mor-anafi. **9** Sapo sihefi ape hifi
ndanıhündambo-memo ai sihiri mamıkarı
hohoanımoyefanı pakarıhoumunanı ana, I
aboed-anesi, ŋga ambırımunı sefuhanefti.
Ranı sünzungumbo-anımbo sünambeahındı Ape
ranahandi hoarehi safındefühi ahanti hoafi
sünzungundıhu-mboane, ŋga rananımbo yanğırı
n̄boademyeфт. **10** Hifi ndanıhündambo
ape sihefi ranai ana moanı ahamundi
hohoanımo sünzungumbo yinıhoar-amboanemo
pakararıhoumuni. Nga God aiana sihefımbo
farıhefembo ai ro sürüheheea-ndeimbayahı
yahurai tükümbeahind-amboane yahuhayam-
boani rawareamuni. **11** Ape ai pakararıhemuni

sıhefimbo aboedambo-hündambo ranı-sımboanı ana sıhırı ңgusüfo nımbıyefühı ңgırı hıhıfı-hıhıfindefi. Nga asu süngunambo pakarımarı-houmuni ranahandambo dıdıboado-rıhehu hohumbohündı ana, ranı takınıhündı mbumundi aboedi hohoanımo tüküferarandi. Asu ranımbo-hündamboane moanı ңgusüfo aboedi kife nımarı hohoanımo ra tüküfeyowohane.

Sıhırı firifiri-koate ңgınındı hamındı tütüngindühu hohu nımboefimboane

12 Ranımbo-anımbo sıhei warı ra afurındeiranı wanı, se moanı hamındı tütüngindühündühi sıhei tıñarı ra hoafındeiranı mandüharı ңgınındı dıdıboardondıhi nımboei. **13** Se naftüsüngu yangırı ңgei, nga hımboranı pındahimboyei. Naft aboedi ra süngundıhindanı tıñarı hoafı-koate ңgınındındımboe. **14** Se munjuambo nindou ranı-babıdımbo moanı ңgusüfo afurıfe kifeimbı hohoanımo asu sürühefimbı hohoanımo ranı-süngu yangırı süngundıhündühi tıñırıfondeihı nımboei. Ranı hohoanımo süngufe ho ranı-koate ana, nindou mamı amboanı ңgırı Adükarımbo hoeindirı. **15** Se awı hıbadıhümbo. Seambeahı nindou mamı ai Godındı-mayo moanı hıpoambofe hohoanımo aboedi ranahambo bodıboadeambui. Asu seambeahı nindou mamı ai hühütimbü nımı anıngo nou tükefiyu ana, sıheimbo tıñırıfo dagadüra asu se moaruwai hohoanımo süngundıhimboyei. **16** Nindou mamı ai seambeahındı nımorehımbo hohoanımo nindowenihımbo hohoanımo

yangiri ḥgusüfo pandih i ḥgeimboyei. Nindou
 mami ai seambeahindi Godimbo daboadi
 hihirindirumbui, sa po horombo Iso ai
 ahanti akidand-mayo sesi akidou yangiri
 sesimbo yahumbo Godindi-mayo amoŋgo
 n̄imori ai semindimbo-mayo ra akidi-dibo
 sisemefineandi nou randifimbui. ¹⁷ Se ra
 f̄firih i, akidi ai masemünduambo sūŋgunambo
 Iso ai aranimboaho hümoariyuhü asu n̄in-i-
 sūŋgundihea yehuenüŋgu hohoanimoyuhü
 kokora wakimareandis i, ḥga asu ai moai ran-
 moatükun i ra semündu.

*Sihiri anihondümbo-rihundeimb i Godindi
 ḥgoaf i hondühi tüküyahu-mboanef i*

¹⁸⁻¹⁹ Se God sowana hombo hohoanimondeih i
 awi moai Israer ramehind i nou Sainai wafu
 tüküyahi hoeirih i asu sündihindi. Wafuambe
 ranihü imami kikirandeimb i hai, muti kambinj i
 kikirandeimb i n̄imbi, asu hoeweri n̄imoamondi-
 hoafiyowohü fufunj i ai hoafiyowohü Godindi
 hoaf i sūnambeahindi tüküfehumbo-mayo yahurai
 awi moai siheimbo amboani tüküfeyonduri, ḥga
 wan i. Nindou ranai ran i hoaf i tükümefeyo ra
 h̄imbor iyei hehi hoaf iyeih i seiya, “Ro ḥgir i
 asükaindef i ḥgorü hoaf i h̄imbor indef i,” masei.
²⁰ Hoaf i ranai yare yahurai tüküfeyowohü
 yahoya, “Nindouyo n̄in hondiyo Sainai Wafu
 ra war i parareandi ana, n̄moeinambo pitiyo
 h̄fokofemboane,” meho ra h̄imbor iyei hehi
 ḥgir i ro rasüŋgundi hundi sei hehimbo. ²¹ Ran-
 moatükun i ai hoeimar ihind i ra moan i yihimbo
 sišireandeimb i-mayo wamboyu Moses ai yare

hoafiyuhü yahuya, “Ro awi hihamindariyahühi yihiimbo sisireheandı,” mehu. ²² Seana moai Sinai Wafu yahuraihü tüküyahindi, ɳga seana God koadürümbo nüŋguweimbı ɳgoafı adükarı Saion Wafu ranıwamı tüküyahimboanei. Ranı ɳgoafı adükarı ranana Serusarem-ane, ɳga sünambe naŋgoanı Godındı sünambeahindi nendi afındı nımarımondı ɳgoafı Hü tüküyahimboanei. ²³ Seana Godındı muŋguambo amoŋgo nımorı-yei hihifı-hihifümbı fandifeambe tüküyahimboanei. Nindou ranahei ana ndürü ra sünambe parıhi sıhehinda mbenjorı. Seana sapo God nindou muŋguambo yibobore-randeimbı ranahambo, asu nindou aboedı mbumundiyeimbı God ai aheimbo naſıramündı hınıŋgi-mareandürü ahei yifiafı ranahambo sowahı tüküyahimboanei. ²⁴ Sisas aiyu God-babıdımbo sımborı hoafı femındı sıhefe ranahambo yipupuikikı manüŋgu ahambo-so amboanı tüküyahimboanei. Ahandı horı aboedambo-fembohunda tütiŋjarımayo ranana Aberındı horı ɳgasünde hayambo sapo Sisasındı horı ana sımborı hoafı femındı sıhefembo-hündamboyı, ɳga Aberındı horı ana sımborı mbıro hoafıimbo-hündamboyı. Seana muŋgu ranahambo-so tüküyahimboanei.

Sıhırı hıbadıhumbo

²⁵ Ranıimbo-hündambo-anıimbo awi se hıbadıhumbo. God ai hoafınduanı se ahandı hoafı hımborıimbo yıboaruko-yıboaruko-ndeimboyei. Horombo nindou Godındı-mayo

hoaf† hif† ndanihü himborimbo yiboaruko-yiboarukoyei marihundi ranimboyei ai moai aboedambo fefohindi. Sapo yahurai-ane sunambeahindi hoaf† hoafayo ranahambo sihiri daboadanambo-arihundi ana, nungundihu asu aboedambo mafeboehu-a? Ngiri randihundi.

26 Rani-simboani ahandi hoafnambo hif† nda hifihemayo. Nga asu hapondanimbo ai yare horombo hoafireanduhi yahuya,

“Awi asukainda mamimbo ngiri hif† yangiri hifhendo,

nja sunu kameih-animbo randifemboe,” *Hagai 2:6*

mehu. **27** Hoaf† ‘Awi asukainda mamimbo’ ranana yahurai-ane: Nine-moatükuni God ai horombo nafimarandi ra hefhenambo raguanambo-areandi ana, ngiri ningo, nja awandihuemboe. Nga asu nine-moatükuni hifhenambo refe hoeifekoate-aiyo ana, ranai ningomboe. **28** God ai nginindi hifandarandi ra sihiri asahumindefi ana, ngiri ninmoatükuni ai hifhenambo rande hoeindeandi. Ranahamboanimbo Godimbo hihifindi-hurimboane. Awi sihiri moani Godimbo ahinindefuhu ahandi ratupuri ra kikihindi-humindefan-animbo ai ranimbo hihifimbiyu-wamboane. **29** Sapo sihef† God aiana nginindi hamindi hai muñgu moatükuni sesi arandi nahurai-wambo.

13

Hohoanimo ranane God ai yifirayu

1 Wandaf† mami, hohoanimondeih† se simbori ngusüfo pefiründeい ngei. **2** Hidibor† nindou

tükündahindani siheimbo-so semündündüri worinfendürimbo hohoanimmondei. Nindou bidifiri ai rarihindühiyei sunambeahindi nendi ai tükumefunda fifirife-purikoate moani sahüpürümundi worinma-rihipuri.

3 Nindou karabusiyahi animboei sapo se-amboani ai-babidimbo karabusiyahi animboei nou ranaheimbo hohoanimmo-ndahündüri. Nindou ai tinjirifoyeiani asu se-amboani ai-babidimbo tinjirifoayei nou aheimbo hohoanimmo-ndahündüri. 4 Nimorehühife anaminduhife hohoanimmo ranana aboed-ane. Nga nimorehi nindowenihi ranai ahafe fi ranahambo simbori anihondümbo-feründafehü ndorine hifandi-mbirinand-amboane. Nindou didiyomo nimorehi sisihimoyomo asu nimorehi ai anamindhoandi birabirayei ana, ranaheimbo God ai yibobo-ndearümbui. 5 Kakimbo ngusüfo pandihi geimboyei, nga se ranahambo hohoanimndühümboyei. Nini-moatükuniyo se masihehindi ranimbo I ndear-ane nda mbisei. Sapo God ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ro siheimbo ngiri hiningindihhearü,
asu ro ngiri siheimbo daboadi
hihirindihhearü,” *Io 36:1*
mehu. 6 Ranimbo-hündambo-animbo sihiri himbo-koate hoafindef Hüya,
“Adükari ai wambo farihendiri-randeimb-ani
ranimbo wambo ro ngiri yihimbondahi.
Nindou ai wambo nini-moatükuni
nünzungumandundira?” *Buk Song 118:6-7*
mbisefimboane, Bukambe ai hoafayo nou.

*Nindou horombo bogorimboyafu maniengomo
ranahamundi hohoanimo süngundi-humboane*

⁷ Horombo s̄hei bogorimbo-yafundeimb̄ nindou Godind̄i hoaf̄ wataporimbo-marundür̄ ranahamumbo hohoan̄mondei. Horombo ai yaru man̄ngomo ran̄mbo-an̄mbo se hohoan̄mondei. Ai yarumboemo man̄ngomo mb̄sei hehi ahamundi an̄hondümbofe ra yahurai-ane mb̄sei süngundihind̄i. ⁸ Sisas Krais aiana ɳḡir̄i ɳgorü hohoan̄mondu, ɳga mami ran̄i yan̄ḡir̄i horombo maho hapondan-ambe asu süngunambo aho ra ai mami ran̄i yan̄ḡir̄i nüngumboani. ⁹ Ran̄mboane asu se awi ran̄i-poan̄mbo wos̄hoafor̄i yamundiife hohoan̄mo ranai s̄hei aboedi ndofe yamundiife ho hohoan̄mo ranambe tüküfeyowan̄i asu se ɳgorü naft̄ süngundahimboyei. Godind̄i moan̄ hipoambofe hohoan̄mo s̄hefi ɳgusüfoambe ɳginemind̄i ra aboedi safane, ɳga sesi wehimbori hori-horife ho hohoan̄mo ran̄nambo s̄ihiri ɳḡir̄i ɳginind̄i ndahumind̄ef̄i. Nindou d̄id̄yei ai ran̄i hohoan̄mo ranahambo sünguar̄i hei aheimbo hohoan̄mo ranai moai farihendür̄i. ¹⁰ S̄ihefe fond̄i h̄in̄iɳḡir̄ihu-mboaneft̄. ɳga Godimbo s̄ihou-rundeimb̄ Suda-yomond̄i ser wor̄i ranambe ratüpuriyomo-rundeimb̄ aiana s̄hefi sesi mandife fond̄i-wam̄inind̄i n̄in̄i-moatükun̄i amboan̄i ɳḡir̄i dowadümo. ¹¹ Godimbo s̄ihai-randeimb̄ adükari bogor̄i ai God n̄imaru-ambe ahambo n̄in̄ihond̄i hifokoe fe s̄hefembo-hünd̄a moaruwai hohoan̄mo süngunambo hori sowandümo kefoau arundi. ɳga amur̄i fi saf̄t̄ ranana gin̄iri hundün̄i mandu arundi. ¹² Ran̄i süngumboyu Sisas amboan̄i

ahandi horinambo nindou ranahei moaruwai hohoanimo popoai-hefembohunda Serusarem giniri hunduni yifimbo tinjirifo adukari masemündu. ¹³ Ranimbo-hündambo-animbo awi sihiri ahamboso giniri nafitambe hunduni ngefi ranihü amoaniŋgambo-maruwuri nou ai-babidi yahurai-ndefimboane. ¹⁴ Nga hifi ndanihü moai sihefimbo koadürümbo niŋgoweimbı ngoafi adukari nango, nga wanı. Nga sihiri koadürümbo niŋgoweimbı ngoafi adukari aboedi süngunambo tükufembo ranimboanefi himboayefi. ¹⁵ Ranimbo-animbo sihiri Sisasindi süngu hoafindefihüya, ‘God ai aboed-ani,’ mbisefimboane muŋguambo si aho ra ahamboninihondi sihefe rawefeyo nou. Ranane sihiri sihefi yafambe ra Godimbo ndahundowohü ranambo weindah hoafindefihüya, ‘Ai yihoefani,’ nda mbisefomboane. ¹⁶ Aboedi hohoanimo süngufe ratüpuriyowohü nindou mbonimborühümündimbi fehefe hohoanimo ra se mitanindü-hümündih hiniŋgi-ndihimboyei. Sapo ranı-moatükunti ra Godimbo sihefembo moatükunti nou-ane asu God ai ranimbo hihifi-hihifiyuhanı.

God ai sihefimbo randeamuna aboedi nimboemboyefi

¹⁷ Sıhei bogorı nindoumboyafu anıŋgomo ranai siheimbo farıhefe-ndürimbo yahomomboanemo hohoanimoemo. Rananemo ai sıhei hohoanimo muŋguambo si aho ra ai harıhefe nımarıkoate hıfandu homo arundi. Rananimbo süngunambo ai Godimbo nıni-moatükunti ratüpuriyo ramarundi ranimbo hoafındımo-ndomboemo.

Se ahamundi hoafि himborindeihimbo ahamundi hoarehindeian-animbo, asu ai moanि hihifi-hihifi-ndimondühi aboedि randumboemo. Nga asu wanayo ana, ai afindi hohoanimonambo ratupuri-ndimboemo. Ranana asu ngeiri siheimbo ranि hohoanimo ranai fandihierि. Ranimbo-hündamboanimbo se moanि ahamundi hoafि ai hoafemo ra himborindeihि rasüngundihindi. ¹⁸ Se Godimbo yihoeftimbohunda didibaftindei ngei. Ro fiftirihundi ro mbumundi hohoanimo hohoanimoayefि ra, nga moanि munquambo si aho ra sapo mbumundi hohoanimomayo ranि yangiri süngundihu seftimboaneftि. ¹⁹ God ai siheimbo sowana hapondanambe wambo hihire koambirihendir-amboane samboanahि se Godimbo didibaftindei sahehea düduarihanduri habodihि. ²⁰ God ai ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo nimindihani ranai sihefि Adükari Sisas ranahambo yifihundi yangiri botimariri. Rananimbo asu Sisas ai sipsip hifandandeimbи nou siheftimbo hifandamuneimbи bogorimbomefiyu. Ahandि horinamboane koadürümbo yangorombo hoafि femindi sihefe ra nginiramindi arandi. ²¹ Munquambo aboedि moatkunि sapo se semindimboayeи ra God ai mbisagadür-amboane ahandи hohoanimo süngufehümbo ratupuri-mbohunda. Sisas Kraisindi süngu-animbo sihefỉ ngusüfoambe ratupurimbiyu-wamboane nime moatkunि aboediyowanि ai hihifi-hihifefiyu ranahambo. Sisas Kraisimbo ahandи nduri adükär-ane mbisefi-mboane koadürümbo-koadürümbo, nga anihond-ane.

Bidifiranambo hoafi

²² Wandafi mami, awi ro s̄heimbo hoafi poa-yahanduri habodihi. Nga s̄heimbo ŋgusüfoambé ŋginemindi-ndürimbo-hündambo hoafi hoafehanduri ndanahambo himboarınambo yangiri h̄badühindühi himborindei. S̄heimbo ro pas nda sürü papımarıhandi ra awi hoandari hamındiyopoani, nga wanı. ²³ S̄hefi wandafti, Timoti, ai karabus-ambeahindi h̄ininqımaruwura tükümeiyu ranahambo f̄firimbırıhorı samboanahi hoafehanduri. Asu ai nımai wambo-so tükefiyu ana, ro s̄heimbo hoeifendürimbo asükai tükeheändi ra ai-dıbo tükında-hoamboyehi. ²⁴ S̄hei bogorı nindou munjuambo ranahamumboane asu Godındi nendi munjuambo yihoefi-mayo h̄ihifi hoafi nda hoafindahünduri. Itari h̄ifihündi ai s̄heimbo h̄ihifarıhünduri. ²⁵ Godındi moani h̄ipoambo hohoanımo s̄heimbo munjuambo mbıfarıhendür-amboane.

**Godindî Hoaffi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini**

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3